

Masteroppgave

ADM755 Samfunnsendring, organisasjon og ledelse

**Intensivering av den norske grensepolitikken i
koronakrisen: en kvalitativ studie av debatten om
grenser og migrasjon i koronatiden**

Marthe Elise Ørnvik

Totalt antall sider inkludert forsiden: 83

Molde, 12. mai 2022

Obligatorisk egenerklæring/gruppeerklæring

Den enkelte student er selv ansvarlig for å sette seg inn i hva som er lovlige hjelpemidler, retningslinjer for bruk av disse og regler om kildebruk. Erklæringen skal bevisstgjøre studentene på deres ansvar og hvilke konsekvenser fusk kan medføre. Manglende erklæring fritar ikke studentene fra sitt ansvar.

Du/dere fyller ut erklæringen ved å klikke i ruten til høyre for den enkelte del 1-6:		
1.	Jeg/vi erklærer herved at min/vår besvarelse er mitt/vårt eget arbeid, og at jeg/vi ikke har brukt andre kilder eller har mottatt annen hjelp enn det som er nevnt i besvarelsen.	☒
2.	Jeg/vi erklærer videre at denne besvarelsen: <ul style="list-style-type: none">• ikke har vært brukt til annen eksamen ved annen avdeling/universitet/høgskole innenlands eller utenlands.• ikke refererer til andres arbeid uten at det er oppgitt.• ikke refererer til eget tidligere arbeid uten at det er oppgitt.• har alle referansene oppgitt i litteraturlisten.• ikke er en kopi, duplikat eller avskrift av andres arbeid eller besvarelse.	☒
3.	Jeg/vi er kjent med at brudd på ovennevnte er å <u>betrakte som fusk</u> og kan medføre annullering av eksamen og utestengelse fra universiteter og høgskoler i Norge, jf. Universitets- og høgskoleloven §§4-7 og 4-8 og Forskrift om eksamen §§16 og 36.	☒
4.	Jeg/vi er kjent med at alle innleverte oppgaver kan bli plagiatkontrollert, jf. høgskolens regler og konsekvenser for fusk og plagiat	☒
5.	Jeg/vi er kjent med at høgskolen vil behandle alle saker hvor det forligger mistanke om fusk etter høgskolens retningslinjer for behandling av saker om fusk	☒
6.	Jeg/vi har satt oss inn i regler og retningslinjer i bruk av kilder og referanser på biblioteket sine nettsider	☒

Personvern

Personopplysningsloven

Forskningsprosjekt som innebærer behandling av personopplysninger iht.

Personopplysningsloven skal meldes til Norsk senter for forskningsdata, NSD, for vurdering.

Har oppgaven vært vurdert av NSD?

ja nei

- Hvis ja:

Referansenummer: 455990

- Hvis nei:

Jeg/vi erklærer at oppgaven ikke omfattes av Personopplysningsloven:

Helseforskningsloven

Dersom prosjektet faller inn under Helseforskningsloven, skal det også søkes om forhåndsgodkjenning fra Regionale komiteer for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk, REK, i din region.

Har oppgaven vært til behandling hos REK?

ja nei

- Hvis ja:

Referansenummer:

Publiseringsavtale

Studiepoeng: 30

Veileder:

Fullmakt til elektronisk publisering av oppgaven

Forfatter(ne) har opphavsrett til oppgaven. Det betyr blant annet enerett til å gjøre verket tilgjengelig for allmennheten (Åndsverkloven. §2).

Alle oppgaver som fyller kriteriene vil bli registrert og publisert i Brage HiM med forfatter(ne)s godkjenning.

Oppgaver som er unntatt offentlighet eller båndlagt vil ikke bli publisert.

Jeg/vi gir herved Høgskolen i Molde en vederlagsfri rett til å gjøre oppgaven tilgjengelig for elektronisk publisering:

ja nei

Er oppgaven båndlagt (konfidensiell)?

ja nei

(Båndleggingsavtale må fylles ut)

- Hvis ja:

Kan oppgaven publiseres når båndleggingsperioden er over?

ja nei

Dato: 12. mai 2022

Antall ord: 22 931

Forord

Denne oppgaven er skrevet i forbindelse med min master i samfunnsendring, organisasjon og ledelse ved Høgskolen i Molde. Jeg har valgt å skrive om koronakrisen og migranter ettersom det er et veldig aktuelt tema og det er et veldig interessant og spennende fagfelt som er i kontinuerlig endring per dags dato.

Det har vært en svært lærerikt, spennende og krevende prosess å skrive denne masteroppgaven. Jeg håper at flere får et nytt perspektiv rundt temaet og at det faller i smak.

Jeg vil også benytte anledningen til å takke kjæresten min, og min gode familie for den gode støtten, hjelpen og motivasjonen de har gitt med gjennom arbeidet med denne masteroppgaven, det har betydd veldig mye. En spesiell takk til min kjære far, som har vært min store støttespiller under denne masteren. Takk for alle gode diskusjoner vi har hatt, hjelpen du har gitt meg og for at du har stilt opp uansett hva og når. Jeg er uendelig takknemlig.

Sammendrag

Min masteroppgave omhandler hvordan grensepolitikken under koronakrisen har aktualisert et generelt problem for arbeidsmigranter i Norge. Videre har jeg undersøkt arbeidsmigranternes meninger om stengte grenser i koronakrisen, og hvordan de har opplevd det. Anvendt metode er diskursanalyse av dokumenter og intervju av arbeidsmigranter.

Bakgrunnen for å skrive om dette temaet er at det er et samfunnsmessig problem som er høyst aktuelt per i dag. Ved å ta for seg koronakrisen så kan man se på hvordan denne pandemien har utviklet seg og hva den har forårsaket i samfunnet, blant annet så har den har medført sårbarhetsrisikoer og så mangt med forskjellige andre konsekvenser. Ved å knytte migrasjon opp mot korona så har jeg fått utforsket importsmitte, grensekontroll og grensepolitikk, arbeidsmigrasjon og migranternes livssituasjon oppi pandemien nærmere.

Det foregående avsnittet knytter an til et tema i den vitenskapelige litteraturen om grenser, hvorav forfatteren Matthew Longo skriver at grenser står i sentrum av global politikk og boka *The politics of borders* tar for seg hvordan grensepolitikken allerede har endret seg globalt etter 11. september 2001. Boka beskriver også at det har ført med seg noen bestemte konsekvenser og at politiet har fått større myndighet. Videre i boka fremkommer det at den nye grensepolitikken avslører en suverenitet som ikke avtar, men som endrer seg, og ekspanderer utenfor statens skjold og engasjerer visse imperiets logikker (Longo 2018).

Grensekontroll har vært spennende og ikke minst relevant å kunne utforske mer, spesielt da flere land siden 2015 har innført indre grensekontroller med begrunnelse i migrasjon, terrortrusler og som nå pandemien. Det er relevant og spennende å forske mer på dette siden det ikke har vært forsket på så mye tidligere, da Covid-19 er et nytt virus og som har ulike konsekvenser. Kommisjonen mener at økt tillit er viktig for å hindre dette og sikre at grensekontroll skal bli en siste utvei. Tillit skal da bygges opp gjennom ulike tiltak, slik som bedre tilsyn med landenes kontroll av EUs yttergrenser, økt politisamarbeid og fullt operative IT-systemer (Stortinget 2021).

Seyla Benhabib (2004) undersøker i sin bok grensene for politisk fellesskap ved å sette søkelys på politisk medlemskap, og med dette så mener Benhabib prinsippene og praksisene for å inkludere romvesener og fremmede, innvandrere og nykommere, flyktninger og asylsøkere i eksisterende politikk. Benhabib mener at politiske grenser definerer noen som medlemmer og anse som romvesener, og at medlemskap er på sin side kun meningsfylt når det er ledsaget av rutiner for innreise, tilgang, tilhørighet og privilegier. Videre skriver Benhabib at vi har gått inn i en epoke da statens suverenitet har blitt frynsete og institusjonen for nasjonalt statsborgerskap har blitt oppdelt eller delt opp i ulike elementer. Nye modaliteter for medlemskap har dukket opp, med det resultat at grensene for det politiske fellesskapet, slik de er definert av nasjonalstatssystemet ikke lenger er tilstrekkelig til å regulere medlemskap (Behabib 2004).

Oppgaven har en bakgrunn i at med denne grensekontrollen så kan vi si at vi har et mindre demokrati og sterkere voldsmyndighet, da i form av politimyndighet, statsmakt og sterkere grenser. Koronakrisen har også ført til nedstegning av grensene. Hvordan grensepolitikken under koronakrisen har aktualisert et generelt problem så vil Matthew Longo drøftes inn. Mens Seyla Behabib relateres til hvordan dette problemet har for arbeidsmigranter i Norge, og deres møte med offentlige myndigheter. Seyla Behabib tolker også sårbarhet, som de fremmede, de som bor og borgere.

Jeg ønsker at arbeidsmigranter skal få en rettferdig behandling da de kommer til ukjente land og må bosette seg på steder hvor alt er nytt, og at de i tillegg skal få det som de har krav på i landet. Det er i tillegg også spennende å få høre om hvordan de har blitt mottatt på grensene og hvordan deres registrering hos politiet har vært.

Innhold

1.0	Innledning	1
2.0	Problemstilling	2
3.0	Begrepsavklaring	4
4.0	Lovverk	5
5.0	Teori	8
5.1	Teori om migrasjon	10
5.2	Arbeidsmigranter	14
5.3	Grense- og migrasjonskontroll	15
5.4	Koronakrisen	17
5.5	Sårbarhet	18
5.6	Arbeidsinnvandring og politikk	19
6.0	Metode	21
6.1	Kvalitativ metode	23
6.2	Utvalg og analysestrategi	24
6.3	Intervju	26
6.3.1	Fordeler og ulemper	29
6.4	Reliabilitet og validitet	30
6.5	Forskningsetikk og kildekritikk	33
6.6	Diskursanalyse	36
7.0	Empiri	38
7.1	Intervju med arbeidsmigranter	38
8.0	Analyse og drøfting	49
8.1	Koronakrisen	51
8.2	Grensekontroll	52
8.3	Arbeid	54
8.4	Sårbarhet	56
9.0	Konklusjon	57
10.0	Referanseliste	60
11.0	Figurer	63
12.0	Vedlegg	64
12.1	Informasjonsskriv og samtykkeerklæring	64
12.2	Intervjuguide	69
12.3	NSD Meldeskjema	72

1.0 Innledning

Før i tiden var grenser mer flytende med mye kriminalitet og nedrykkelse på tvers av grensene. Grensene var også et glemt og fjernliggende sted. Verden har snudd om og i dag er grensene sentrum av den politiske verden. Grensene kan sammenlignes med en festningsmur, som gjerder folk ute, og som muren til et fengsel, som gjerder inn andre mennesker. Grensen betyr forskjellige ting for forskjellige mennesker til forskjellige tider. Grensen er den definitive markøren for det politiske og som definerer inn og ut, venn og fiende, oss og dem (Longo 2018).

En opplevelse av å krysse grensen kan sammenlignes med at friheten blir fratatt og man får et midlertidig håp når vi entrer kontrolluniverset. Selv det frieste av det frie samfunn er ufritt på kanten, og det er på denne kanten vi underkaster oss gransking, inspeksjon og dømmekraft. Her får vi opplevelsen av at ting og mennesker går ut, og andre mennesker og ting kommer inn, hvor kun de riktige tingene og menneskene kommer inn og ut. Menneskene, også kontrollørene som vokter grensene forteller oss hvem vi er. Vi må være passive og føyelige. Det å være annerledes kan lede til mistenksomhet, og i en grensekontroll er det å komme under mistanke en av de verste av alle mulige forbrytelser. En felles opplevelse er å måtte fremstille seg som enkle, og når vi reduserer oss til enkle utsagn slik som *jeg er på forretningsreise, jeg besøker kjæresten min, jeg kommer hjem*, så uttrykker vi at det ikke er noe særegent å bry seg om og at vi er enkle og la oss passere grensen (Longo 2018).

I mars 2020 ble verden rammet av en omfattende pandemi, som skyldes et koronavirus, omtalt som sars-CoV-2. Norge ble rammet av det første tilfellet den 26. februar 2020, og den 12. mars 2020 iverksatte myndighetene de sterkeste og mest inngripende tiltakene vi har hatt i Norge i fredstid. Det ble i tillegg satt inn generelle begrensninger på reise ut og inn av Norge for å begrense spredning.

En konsekvens av nedstengte grenser møter vi hos arbeidsmigranter, som har måtte reist ut av Norge og til hjemlandet sitt på grunn av permitteringer og andre årsaker. Arbeidsmigranter som har reist til hjemlandet sitt har hatt store

vanskeligheter å komme til Norge igjen med nedstengte grenser og kontrollerte grenser, dette har også skapt usikkerhet og utenforskap hos arbeidsmigranter. Det har også vært en utfordring med karantene.

2.0 Problemstilling

Problemstillingen min har baserer seg på problemer som har oppstått i samfunnet. Samfunnsproblemet har veiledet meg til denne problemstillingen, og den valgte problemstillingen har blitt retningsgivende for hvilke personer og situasjon jeg har studert, hvilke metoder jeg benytter og hvordan vi analysen utføres (Thagaard 2018).

For å forme min valgte problemstilling så er den definert med utgangspunkt i relevant teori og tidligere forskning og til prosjektets samfunnsmessige relevans. Min valgte problemstilling har gitt meg retningslinjer for hvordan prosjektet er videre designet. Prosjektdesignet beskriver retningslinjer for valg av metode, utvalg og analyseopplegg som da er relevant i forhold til problemstillingen (Thaagard 2018).

Min valgte problemstilling gir informasjon om hva forskningsprosjektet omhandler, samtidig som at prosjektet skal gi svar på problemstillingen (Thaagard 2018). Problemstillingen forankres i en samfunnsmessig sammenheng når den begrunnes ut fra utfordringer som oppstår i samfunnet, hvor norsk sosiologi har en sterk tradisjon i det som kalles for «problemorientert empirisme», som fremhever at samfunnsforskning bør ta utgangspunkt i problemer som er viktige i samfunnet (ibid).

Problemstilling lyder således;

Hvordan har grensepolitikken under koronakrisen aktualisert et generelt problem for arbeidsmigranter i Norge?

Problemstillingen har jeg valgt ut ifra et samfunnsmessig problem som har oppstått under covid-19. Ved hjelp av problemstillingen har jeg dannet et forskningsdesign som inneholder den faglige konteksten for en beskrivelse av

undersøkelsens hvem, hva, hvor og hvordan (Thaagard 2018). Herunder hva undersøkelsen skal rette oppmerksomheten mot, hvem som er aktuelle deltakere, hvor undersøkelsen skal utføres, og hvordan den skal utføres (ibid).

Jeg har funnet ut at det er en viktighet å innarbeide fleksibilitet ved utførelsen av forskningsdesignet, herunder å forbeholde meg retten til å endre planen for prosjektet, slik at jeg da har en mulighet til å tilpasse fremgangsmåten til de erfaringer jeg får i løpet av feltarbeidet (Thaagard 2018). Det er en åpen problemstilling, som kan forårsake at jeg må endre strategi for å utvikle data på grunnlag av de vurderinger jeg foretar av hvor godt den planlagte strategien fungerer (ibid).

Da den valgte problemstillingen er nokså åpen, har jeg valgt noen underproblemstillinger som omhandler i den valgte problemstillinger, som er følgende:

På hvilken måte har arbeidsmigranter opplevd sårbarhet i koronatiden med nedstegning av grensene?

Hvilket møte har arbeidsmigranter hatt med offentlige myndigheter?

Med offentlige myndigheter rettes blikket i hovedsak mot politiet da de omhandler dette i stor grad, både utad ved grensekontroll og innad ved registrering hos politiet.

Problemstillingene mine tar utgangspunkt i to forskjellige case studier, «instrumental case studies», som er å studere et generelt problem ved å rette oppmerksomheten mot arbeidsmigranter. Her er min primære interesse å studere hvilket problem som har oppstått, hvor de utvalgte arbeidsmigrantene representerer det empiriske grunnlaget for utviklingen av forståelsen (Thaagard 2018). Den andre case studien er «intrinsic case studies», som kjennetegnes ved at det er arbeidsmigrantene i seg selv som er fokus for analysen, dette fordi de utvalgte arbeidsmigrantene representerer en spesiell situasjon eller har særegne

trekk som bidrar til en forståelse av arbeidsmigrantenes egenart og opplevelse (ibid).

3.0 Begrepsavklaring

Migrasjon kan kort defineres som «bytte av bosted», og kan foregå innenfor et og samme land, eller fra et land til et annet. Flytter man til et annet sted i eget land, kalles det *intern migrasjon*. Flytter man ut av landet man er født i, kalles det *internasjonal migrasjon* (Odden 2018).

Migrant vil følgelig defineres som et individ som har forlatt sitt hjemland for å bosette seg i et annet land. Fra hjemlandets perspektiv snakker vi om utvandrere og for landet migranten bosetter seg i kaller vi for *innvandrere* (Odden 2018).

Vi har også ulike kategorier av migranter. Når vi kategoriserer migranter, vil det som antas å være hovedårsaken til migrasjonen, være grunnlaget for klassifiseringen. Når vi snakker om flytninger - er det flukt som er grunnlag for migrasjonen, arbeidsmigranter – arbeid som årsak, familiemigranter – familie som årsak og studentmigranter – utdanning som årsak. Begrepet økonomiske migranter brukes ofte som et synonym til arbeidsmigranter (Odden 2018).

Migranter kan være både mennesker som søker om oppholdstillatelse i Norge, familiemedlemmer som ønsker familiegjenforening, personer som gjerne vil besøke Norge for kortere eller lengre tid og bedrifter som har behov for å hente arbeidskraft fra utlandet (Advokatforum 2021).

Irregulære migranter er en betegnelse på migranter uten lovlig opphold, og «ulovlig» eller «illegale migranter» er eksempler på andre begrep som ofte blir brukt i denne sammenhengen. Begrepet «ulovlig» migrant har fått kritikk og setter til side det faktum at migranter også er mennesker, og ingen mennesker er ulovlige. Alle mennesker har fundamentale rettigheter uavhengig av deres juridiske status. Det brukes også begrepet «papirløs», men dette er heller ikke et godt begrep da det er tvetydig (Odden 2018).

Sårbarhet kan også defineres som risiko, og risiko defineres som en funksjon av sannsynlighet og konsekvenser (Eriksen 2008). Migranter er generelt sårbare, spesielt for endringer i det politiske systemet og grensepolitikk.

4.0 Lovverk

Rettsgrunnlaget som er relevant for denne oppgaven finner vi i utlendingsloven, lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her av 15. mai 2008 (Utlendingsloven, 2008).

Kapittel 1 som omhandler alminnelig bestemmelser så fremgår det av § 1 lovens formål følgende: «loven skal gi grunnlag for regulering av og kontroll med inn- og utreise, og utlendingers opphold i riket, i samsvar med norsk innvandringspolitikk og internasjonale forpliktelser». Videre fremgår det at «loven skal legge til rette for lovlig bevegelse over landegrensene, og ivareta rettssikkerheten til utlendinger som reiser inn i eller ut av riket, som oppholder seg her, eller som søker en tillatelse etter loven» (Utlendingsloven, § 1, 2008).

I § 4, utlendingers rettsstilling fremgår det at utlendinger har samme rettigheter og plikter som norske statsborgere under sitt lovlige opphold i riket (Utlendingsloven, § 4, 2008).

Av lovens § 5 om hvem loven gjelder for så forstås utlending i denne loven enhver som ikke er norsk statsborger (Utlendingsloven, § 5, 2008).

Kapittel 2 som omhandler visum, kontroll med inn- og utreise og bortvisning mv., hvor det fremgår av § 8 «dersom ikke annet er bestemt, skal en utlending som kommer til riket, ha pass eller annet legitimasjonsdokument som er godkjent som reisedokument» (Utlendingsloven, § 8, 2008).

Av § 14 om grensepassering og grensekontroll fremgår det at inn- og utreise skal skje over grenseoverganger som er fastsatt av departementet. Videre «indre schengengrense kan passeres hvor som helst såfremt det ikke er innført midlertidig grensekontroll» (Utlendingsloven, § 14, 2008).

I § 15 kommer det frem ytterligere informasjon om grensepassering og grensekontroll, hvorav «ved inn- og utreisekontroll kan det også foretas andre former for identitetskontroll, herunder iriskontroll, kontroll av fingeravtrykk» (Utlendingsloven, § 15, 2008).

Av § 21 om alminnelig utlendingskontroll fremgår det følgende: «politiet kan stanse en person og kreve legitimasjon når det er grunn til å anta at vedkommende er utenlandsk statsborger, og tid, sted og situasjon gir grunn til slik kontroll». Videre: «ved en slik kontroll må utlendingen vise legitimasjon og om nødvendig gi opplysninger for å bringe identiteten og lovligheten av oppholdet i riket på det rene» (Utlendingsloven, § 21, 2008).

Kontrollmyndighet fremgår av § 22, som ligger hos politiet (Utlendingsloven, § 22, 2008).

Kapittel 3 omhandler opphold i forbindelse med arbeid og studier mv., hvor det i § 23 fremgår oppholdstillatelse for arbeidstakere som skal arbeide for en arbeidsgiver i riket. Følgende vilkår i litra a-d må være oppfylt (Utlendingsloven, § 23, 2008).

Allmenne regler om oppholdstillatelse fremgår av kapittel 7, hvorav § 54 tar for seg anvendelsesområdet og § 55 omhandler krav om oppholdstillatelse for å kunne ta arbeid og opphold. I § 55 går det frem følgende: «en utlending som akter å ta arbeid mot eller uten vederlag, eller som vil drive ervervsvirksomhet i riket, må ha oppholdstillatelse som gir rett til å ta arbeid eller drive ervervsvirksomhet». Videre i kapittel 7 fremgår det ulike krav, herunder §§ 58 og 59, oppholdstillatelsen varighet og innhold, herunder § 60, fornyelse, herunder § 61 og permanent opphold i § 62 (Utlendingsloven, §§ 54, 55, 58, 59, 61 og 62, 2008).

I kapittel 11 om saksbehandlingsregler fremgår det av § 83 at utlendinger har møte- og opplysningsplikt under saksgangen. Videre fremgår det følgende: «ved innreise, og frem til korrekt identitet er registrert, har utlendinger plikt til å medvirke til å avklare sin identitet i den grad utlendingsmyndighetene krever det.

Utlendingsmyndighetene kan også senere pålegge utlendingen en slik plikt dersom det er grunn til å anta at den registrerte identiteten ikke er den riktige. En utlending kan ikke pålegges å medvirke til å avklare sin identitet på en måte som kommer i konflikt med et behov for beskyttelse» (Utlendingsloven, § 83, 2008).

I kapittel 13 om særlige regler for utlendinger som omfattes av Avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet (EØS-avtalen) og Konvensjon om opprettelse av Det europeiske Frihandelsforbund (EFTA-konvensjonen), finner vi saklige virkeområde i § 109 hvor det fremgår at dette kapitlet regulerer retten til innreise og opphold i riket for utlendinger som omfattes av EØS-avtalen eller EFTA-konvensjonen. Videre: «oppholdsrett etter dette kapitlet gir rett til å ta opphold og til å ta arbeid eller drive ervervsvirksomhet i hele riket med mindre det er fastsatt begrensninger i samsvar med regler gitt i eller i medhold av denne loven» (Utlendingsloven, § 109, 2008).

Oppholdsrett i inntil tre måneder fremgår i § 111, herav «en EØS-borger som har gyldig identitetskort eller pass, har oppholdsrett i inntil tre måneder, forutsatt at vedkommende ikke blir en urimelig byrde for offentlige velferdsordninger». Og videre: «En utlending som nevnt i første ledd og som er arbeidssøkende, og dennes familiemedlemmer, har rett til opphold i inntil seks måneder og i særlige tilfeller også utover seks måneder» (Utlendingsloven, § 111, 2008).

I § 112 foreligger det krav for oppholdsrett i mer enn tre måneder for EØS-borgere, herav litra a-d (Utlendingsloven, § 112, 2008).

En EØS-borger som etter §§ 112 og 113 har hatt sammenhengende lovlig opphold i riket i fem år, får varig oppholdsrett, jf. § 115. Videre fremgår det følgende: «den varige oppholdsretten består uavhengig av om vilkårene for opphold i §§ 112 og 113 er oppfylt». Og «den varige oppholdsretten bortfaller hvis innehaveren oppholder seg utenfor riket i mer enn to påfølgende år». Videre i § 115 går det frem hvilke vilkår som må være oppfylt for at innehaver skal kunne få varig oppholdsrett hvis ikke opptjent opphold i fem år (Utlendingsloven, §§ 112 og 113, 2008).

I § 117 fremgår det informasjon om registreringsbevis, og hvor en EØS-borger som har oppholdt seg i riket i mer enn tre måneder skal registrere seg, hvorav fristen for registrering er tre måneder fra innreisedatoen. Videre: «Når EØS-borgeren framlegger dokumentasjon som nevnt i annet og tredje ledd, utstedes straks et registreringsbevis» (Utlendingsloven, § 117, 2008).

5.0 Teori

Det har blitt jobbet med en god del teori, herunder spesielt fra Matthew Longo og Seyla Benhabib og en god del andre artikler og nettsider som omhandler opplysninger om forskningsprosjektet. Som ren teori vil jeg anvende diskursanalyse og hermeneutikk.

Diskursanalyse innebærer en representasjonspraksis som meninger generes gjennom. Diskursanalyse går ut på å anerkjenne betydningen av språk. Og språk kan betraktes som et sett med tegn som er en del av et system for å generere subjekter, objekter og verdener. Diskursbegrepet er også et forsøk på å fange opp hvordan ting skjer. Diskurser fungerer for å naturalisere betydninger og identiteter ved å fikse spesielle representasjoner, og gi inntrykk av en viss sannhet (Dunn og Neumann 2016).

I Thaagard (2018) fremgår det at begrepet diskurs henviser til at språket vårt er strukturert i ulike mønstre som preger våre utsagn. Her blir diskurs definert som en bestemt måte å tale om og forstå verden på. Den forståelsen som vi har, er preget av den kultur og den tid vi lever i. Og når vi analyserer samtaler som er nettopp det som foretas i dette forskningsprosjektet, så får vi innsikt i hvordan intervjuobjektene forstår sin virkelighet gjennom måter de ordlegger seg på. Samtalene gir oss også et utgangspunkt for å forstå forholdet mellom individ og kultur. Diskursanalysen i dette forskningsprosjektet fremhever hvordan intervjuobjektene skaper mening til det de beskriver gjennom måten de uttrykker seg på. Akkurat dette poenget i diskursanalysen er helt essensielt i forskningsprosjektet, da jeg er ute etter å se hvilken mening arbeidsmigranter har med tanke på grensepolitikken under koronatiden, og nettopp grave dypere for å finne deres mening rundt temaet.

Jeg vil også anvende hermeneutikk som teori, da hermeneutikken fremhever betydningen av å fortolke folks handlinger gjennom å fokusere på et dypere meningsinnhold enn det som er umiddelbart innlysende. Tilnærmingen legger vekt på at det ikke finnes en egentlig sannhet, men at fenomener kan tolkes på flere nivåer (Thaagard 2018). Grunnen til at hermeneutikk anvendes er for å få frem en dypere mening om arbeidsmigranternes opplevelse om stengte grenser under pandemien. Det er som sagt ikke én sannhet og opplevelsen kan tolkes helt forskjellig fra arbeidsmigranter til arbeidsmigranter.

Tolkningen av intervjuetekster i hermeneutikken kan ses på som en dialog mellom forsker og tekst hvor forskeren retter oppmerksomheten mot meningen teksten formidler. Det å tolke handlinger som tekst innebærer å tillegge handlinger en spesiell mening (Thaagard 2018).

Jeg vil gjerne vise et eksempel på en hermeneutisk tilnærming som er Geertz' studier av kultur (Geertz 1973 i Thaagard 2018). Han fremhever at et mål for forskeren må være å presentere en «tykk» eller «tett» beskrivelse. En «tynn» beskrivelse gjengir bare det som observeres. En «tykk» beskrivelse inkluderer også utsagn om hva de personer vi studerer, kan ha ment med sine handlinger, hvilke fortolkninger de gir, og den fortolkningen forskeren har. En «tykk» beskrivelse inneholder altså et meningsaspekt (ibid). All forståelse bygger på en forforståelse, og i følge Geertz vil fortolkningens overbevisende kraft være knyttet til hvordan forskeren argumenterer for at nettopp den fortolkningen er den rette. For en god fortolkning er en fortolkning som *treffer* (ibid).

Hermeneutikken bygger på prinsippet om at mening bare kan forstås i lys av den sammenheng det vi studerer, er en del av, og vi forstår delene i lys av helheten. I hermeneutikken så er målet å oppnå en gyldig forståelse av meningen i teksten (Thaagard 2018). Det er målet i forskningsprosjektet og ved intervjuetekstene, her vil jeg grave dypere inn i teksten for å forstå meningen og hva det betyr, og ikke minst hvilke konsekvenser det har.

Hermeneutikken gir grunnlag for tolkning på flere plan, hvorav både første og annen grad kan drøftes inn i dette forskningsprosjektet. Fortolkninger av første grad innebærer at forskeren fortolker hva som hender, i kraft av at han eller hun selv deltar (Thaagard 2018). I dette forskningsprosjektet har ikke forskeren deltatt selv, men ut ifra at forskeren har deltatt i prosessen tidligere. Og den prosessen går ut på at forskeren har tidligere vært ute og reist og sett hvordan grensekontroll fungerer og kan derfor være med på å danne seg en forståelse av hvordan det har opplevdes for de utvalgte arbeidsmigrantene.

Fortolkninger av annen grad handler om å avdekke handlingers symbolske betydning (Thaagard 2018). I denne fortolkningen så fortolker vi intervjuobjektene fortolkninger av sin situasjon. Annengrads fortolkninger representerer forskerens tolkninger av en virkelighet som allerede er tolket av intervjuobjektene. Tolkningene bygger på intervjuobjektene egen forståelse, men går videre ved å trekke inn et nivå som gjenspeiler forskerens teoretiseringer (ibid).

Ulike nivåer av fortolkning kan knyttes til at forskeren pendler mellom erfaringsnære begreper og erfaringsfjerne begreper (Thaagard 2018). Erfaringsnære begreper uttrykker den forståelse som de personer vi studerer, selv har av sine handlinger. Mens erfaringsfjerne begreper har tilknytning til samfunnsvitenskapelig teori. De fortolkninger som erfaringsfjerne begreper gir uttrykk for, går utover den forståelse deltakerne har av sine handlinger. Forskerens tolkninger av den symbolske betydningen av en handling innebærer en *dobbel hermeneutikk* fordi forskeren fortolker en virkelighet som allerede er fortolket av dem som deltar i den samme virkeligheten (ibid).

Hermeneutikken legger vekt på meningsinnholdet og det er essensen i dette forskningsprosjektet å finne meningen bak opplevelsene til intervjuobjektene.

5.1 Teori om migrasjon

Helt siden slutten av 1800-tallet har forskere utviklet forskjellige teorier for å prøve å forstå hvilke faktorer som driver migrasjon. Og en første distinksjon innenfor spekteret av teorier som ser på årsaken til migrasjon er forskjellen mellom makro-,

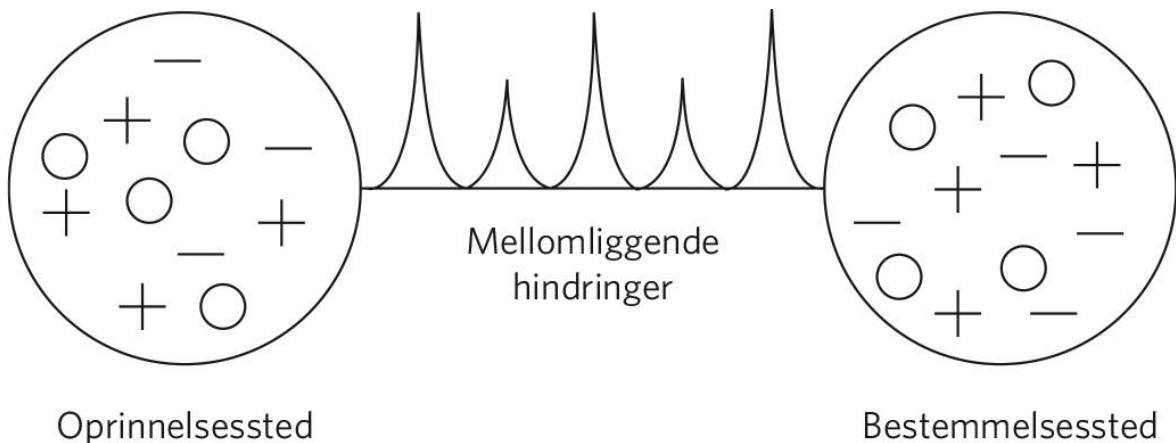
mikro- og mesoorienterte perspektiver (Odden 2018). Makroperspektivet omhandler overordnede strukturelle faktorer som samarbeid mellom nasjonalstater, migrasjonspolitikk, økonomiske, sosiale og politiske forhold osv., er mikroperspektivet mer orientert mot migrantenes egne tanker, erfaringer og praksiser (ibid). Mesonivået befinner seg mellom de to andre nivåene, mellom individet og samfunnet, for eksempel migrantforeninger og andre typer gruppenettverk (ibid).

Et perspektiv som har en lang tradisjon er funksjonalistisk migrasjonsteori, hvor man ser på migrasjon fortrinnsvis som et positivt fenomen som ivaretar ulike interesser hos ulike aktører, og som bidrar til mindre forskjeller innad i og mellom ulike samfunn. Migrasjon oppfattes med andre ord å ha en funksjon (Odden 2018).

En funksjon kan være *push and pull*-modellen som består av en samling av teoretiske tilnærminger som har fokus på hvilke faktorer som fremmer geografisk mobilitet fra ett land (push-faktorer) til et annet (pull-faktorer) (Odden 2018). Typiske push-faktorer er befolkningsvekst og befolkningstetthet, begrensede økonomiske muligheter og politisk undertrykkelse. Mens typiske pull-faktorer er behov for arbeidskraft, ledig marked, økonomiske muligheter og politisk frihet. Man kan godt se på push and pull-modellen som en god forklaringsmodell på geografisk mobilitet (ibid).

Det er også noen ulemper med denne modellen, herunder at modellen er først og fremst deskriptiv, og man kommer ikke inn på hvordan kombinasjonen av ulike faktorer påvirker migrasjon (Odden 2018). Push and pull-modellen egner seg ikke til å forklare returmigrasjon eller situasjoner der et land både er et utvandringsland og et innvandringsland. Modellen kan også sies å være en deterministisk modell som tar utgangspunkt i at økonomiske, demografiske og politiske forskjeller fører til migrasjon (ibid). Men det finnes imidlertid eksempler på det motsatte og det er at fattigdom kan føre til begrensede muligheter til å migrere fordi man ikke har de ressursene som trengs for å gjøre det (ibid).

I denne modellen foreligger det også mellomliggende hindringer som kan være økonomiske kostnader, psykiske påkjenninger eller fysisk fare relatert til migrasjon. Og personlige forhold viser at ulike individer vil ha ulike oppfatninger av hva som er negative, positive og nøytrale forhold ved opprinnelsesstedet og bestemmelsesstedet (Odden 2018). Nedenfor kan vi se en figur som beskriver modellen til Lee.

Figur 1: Lees migrasjonsteoretiske modell (basert på Lee, 1966 i Odden 2018).

I denne figuren som nevnt over så kan vi se faktorer som holder igjen mennesker på opprinnelsesstedet, nærmere sagt en motsatt push and pull-tilnærming. Figuren kan også hjelpe oss å forstå hvorfor de fleste mennesker ikke ønsker å migrere, og den subjektive vurderingen av positive og negative faktorer kan også gi innsikt i oppfatninger som avviker fra faktiske forhold (Odden 2018).

Dette er sentralt i forhold til de utvalgte intervjuobjektene og se hva som tiltrakk dem til Norge og hvilke tanker de gjorde seg da de migrerte til et annet land. Samt å greve i å finne ut av hvilke vurderinger de har gjort av pluss- og minuskategorier med å migrere.

En annen variant av push and pull-modellen ble utviklet mot slutten av 1960-årene og begynnelsen av 1970-årene, denne varianten kalles for neoklassisk teori og har fokus på ulikheter i lønns- og arbeidsvilkår (makronivå), og på kostnader i forbindelse med å forflytte seg (mikronivå) (Odden 2018). Utgangspunktet i denne teorien er hypotesen om at individer fra geografiske områder med lavt lønnsnivå

og overskudd på arbeidstakere vil forflytte seg til områder med høyere lønnsnivå og større behov for arbeidskraft, dog basert på en kostnadsberegning der både sosiale og økonomiske faktorer inkluderes (ibid).

Teorien om at migranter er rasjonelle individer som gjør rasjonelle valg basert på en kostnadsberegning, som *hva vinner jeg og hva taper jeg på å migrere*, har i nyere tid blitt videreført (Odden 2018).

Kritikken mot neoklassisk migrasjonsteori rettes mot de antakelsene den tar utgangspunkt i, som for eksempel at potensielle migranter har oversikt over lønns- og arbeidsvilkår i en rekke land, og at de også har adgang til arbeidsmarkedet i disse landene (Odden 2018). Den neoklassiske tilnærmingen fokuserer først og fremst på individers valg, men også på faktorer innenfor mesonivå som for eksempel familieforhold og andre sosiale nettverk (ibid).

I løpet av 1970- og 1980-årene ble det utviklet en historisk-strukturell migrasjonsteori, som ser på migrasjon som en tvungen prosess som over tid vil forsterke ulikhetene mellom samfunn (Odden 2018). Synspunktet om at prosessen er tvungen, er forankret i ideen om at tradisjonelle økonomiske strukturer ikke er bærekraftige i et globalt kapitalistisk samfunn. I denne teorien så løses rurale samfunn opp og mennesker migrerer til byer og andre land der billig arbeidskraft er etterspurt (ibid).

Vi kan plassere både avhengighetsteori, verdenssystemteori, globaliseringsteori og segmentert arbeidsmarkedsteori innenfor den historisk-strukturelle tilnærmingen. Hvor avhengighetsteori og verdenssystemteori blir sett på som forløperne til globaliseringsteorien som ble utviklet i 1990-årene (Odden 2018). Nøkkelaspektet ved globaliseringsprosesser er økt flyt av handel, penger, verdier, kulturelle produkter og mennesker på tvers av landegrenser (ibid). Når det gjelder globalisering og migrasjon spesifikt, blir det ofte hevdet at bedre transportmuligheter har ført til at flere migrerer. Og bedre transportmuligheter betyr imidlertid også bedre muligheter for handel, relokalisering av bedrifter og pendling (ibid).

Det er ikke sikkert at de utvalgte intervjuobjektene har tatt arbeid i Norge hvis det ikke var like enkelt med pendling som det er per i dag, men hvorav utfordringen de siste par årene har vært en stor pandemi som har ført til stengte grenser og ikke en like enkel reisevei som til vanlig.

Av de nevnte teorier om migrasjon ovenfor så er det fortsatt flere å nevne, herunder overgangsteori, aktørorientert migrasjonsteori med NELM, nettverksteori og migrasjonssystem, samt nyere perspektiver: Aspirasjoner, evner og struktur. Disse nevnte teoriene er dog ikke relevant for oppgaven på den måten som de tidligere nevnte teoriene er og vil derfor kun nevnes og ikke gå mer inn på dem.

5.2 Arbeidsmigranter

Arbeidsmigrasjon ble særlig aktuelt i samband med utvidingen av Den europeiske union i 2004, da en rekke land langt fattigere enn Norge og EU-gjennomsnittet sluttet seg til unionen (Vengen 2008).

Gjennom EØS-avtalen er Norge dypt integrert i det europeiske samarbeidet, hvorav avtalen innebærer at Norge forplikter seg til å operere under de såkalte fire frihetene, herunder retten til fri flyt av arbeidskraft, kapital, varer og tjenester. Av disse fire frihetene så har særlig retten til fri flyt av arbeidskraft vært mye omtalt de siste årene (Vengen 2008). I perioden etter 2004 har arbeidsmigrasjon til Norge økt markant og slik har arbeidsinnvandrere bidratt til å fylle hull i det norske arbeidsmarkedet (ibid).

Migrasjon er et tema som engasjerer et bredt spekter av aktører, og alle har ulike oppfatninger om hvorfor mennesker forflytter seg på tvers av landegrenser, hvordan migrasjon bør reguleres, og hvordan migrasjon påvirker samfunnet migranter drar fra og samfunnet migranter drar til (Odden 2018).

Den største gruppen migranter i verden i dag er arbeidsinnvandrere. Her er det to kategorier; arbeidsinnvandrere med arbeidstillatelse og arbeidsinnvandrere uten arbeidstillatelse. Sistnevnte grupper omtaler også som «irregulære migranter».

Arbeidsinnvandrere med arbeidstillatelse betyr at vedkommende har lov til å være i et bestemt land i kraft av det arbeidet han eller hun utfører der (Odden 2018).

Arbeidsinnvandring gjør Norge billigere, og bare i løpet av få år har antall arbeidstimer i Norge økt med 20 prosent (Sættem 2012). Og uten den arbeidskraften som vi har i Norge i dag ville mange varer og tjenester vært langt dyrere enn det er i dag. Hvis vi ikke hadde hatt den arbeidsinnvandringen som vi har i dag så ville det vært manko på arbeidstimer og mye dyrere varer og tjenester (ibid).

Arbeidsinnvandring har medført en del problemer i Norge, men hovedsakelig er dette et følge av norske arbeidsgivere som søker å utnytte denne arbeidskraften, og ikke av arbeidsinnvandrere som misbruker norske velferdsordninger (Vengen 2008).

5.3 Grense- og migrasjonskontroll

Grensene har endret seg drastisk etter terrorangrepet 11. september 2001, og grensekontroll også migrasjonskontroll har i økende grad blitt aktuelt igjen. Spesielt i de senere år har antallet migranter og flyktninger økt betraktelig, både som resultat av krig, fattigdom, arbeidsinnvandring og som følge av naturkatastrofer. Oppgaver og mål innen grense- og kriminalitetskontroll blir stadig mer omfattende og sammensatt (Hammer 2020).

Migrasjonskontroll har i økende grad blitt en stor del av hverdagen til norsk politi. Et sentralt funn her er at det tjenestepersoner omtaler som «den gode fangen», har konsekvenser for hvem som identifiseres som mistenkelige og velges ut for nærmere kontroll. Her var det rett og slett den gode gamle magefølelsen som ble brukt, og den var rettet mot atferd, bekledding og rekvisitter, kjønn og etnisitet/hudfarge (Hammer et al. 2020).

Både EØS-borgere og tredjelandsborgere med lovlig opphold i Norge kan utvises og bortvises på grunn av straffbare forhold. Et eksempel på dette er at vi i Norge

har årlige måltall for utvisning og bortvisning av utenlandske borgere, dette fastholdes for å kunne føre en streng innvandringspolitikk (Hammer et al. 2020).

Etter utlendingsloven § 21 har politiet anledning til å stanse en person og kreve legitimasjon når det er grunn til å anta at vedkommende er utenlandsk statsborger, og tid, steg og situasjon gir grunn til slik kontroll. Under en slik kontroll plikter personen som blir utsatt å vise legitimasjon og gi politiet opplysninger som sannsynliggjør at de har lovlig opphold i riket (Hammer et al. 2020) ID-kontrollene utføres av sivilt politi, som enten ved hjelp av spaning og fotpatruljering i gatebildet eller via en sivilt utseende politibil velger ut personer de mener kan være aktuelle for uttransportering. Politiet har dermed ikke lov til å foreta en kontroll utelukkende basert på hudfarge eller språk (ibid).

I en grensekontroll, tradisjonelt sett hvis passet og personen stemmer overens blir man invitert til å krysse grensen. Hvis man ikke blir det så blir man videresendt til avhør, og da vanligvis i et dårlig opplyst rom. Her er ikke problemet hvem du er i deg selv, men det er uoverensstemmelse med informasjon som står i passet (Longo 2020).

Her er det skiftet fra verifikasjon til identifikasjon som kan fremskape enorme personlige farer, og det er særdeles viktig i sammenheng med biometri og risikoen for misbruk. Selv om vi ofte referer til pass som en form for identifikasjon er det egentlig en form for bekreftelse (Longo 2020). Det en personlig fare går ut på er når en grenseagent henter inn opplysningene dine bekrefter han ikke bare at du er den du utgir deg for å være, men grenseagenten får også opp andre opplysninger på deg, som for eksempel kan være en dom fra myndighetene om hvordan han skal behandle deg og lignende tilfeller (ibid).

Fortere enn man tror så vil kroppen være passet ditt. Biometriopptak og spesielle kameraer som identifiserer seg ved kroppsholdning og ganglag vil erstatte det klassiske heftet som viser din nasjonalitet, et dårlig bilde og noen uskarpe stempler som kartlegger dine siste reiser (Longo 2020).

Allerede i dagens samfunn vil ikke passet ditt lenger beskytte deg, og i fremtiden vil det nok ikke engang eksistere (Longo 2020).

Det er stadig flere mennesker som forflytter seg på tvers av landegrensener, og det går ikke én dag uten at temaet er omtalt i mediene (Odden 2018).

5.4 Koronakrisen

Koronapandemien ble først påvist i Kina omkring årsskiftet 2019/2020, og etter en rask spredning av viruset erklærte Verdens Helseorganisasjon (WHO) utbruddet som en pandemi i mars 2020. Koronapandemien er et verdensomspennende utbrudd av den smittsomme sykdommen covid-19, som skyldes et koronavirus, også omtalt som sars-CoV-2 (Tjernshaugen et al. 2022).

I Norge ble det første smittetilfellet påvist 26. februar 2020, og det første dødsfallet 12. mars 2020. Myndighetene iverksatte de sterkeste og mest inngripende tiltakene vi har hatt i Norge i fredstid den 12. mars 2020 (Tjernshaugen et al. 2022).

Utover i mars 2020 innførte mange land i Europa og andre verdensdeler tiltak for å begrense smittespredningen. Ved siden av tiltak som karantene for personer som var syke eller kunne være smittet, innførte stadig flere land tiltak for å generelt begrense kontakten mellom folk og hindre videre spredning av viruset (Tjernshaugen et al. 2022). Det man kunne bemerke seg var den tydelige forskjellen på politikken fra land til land. Noen av tiltakene som ble gjennomført var å avlyse store arrangementer og å stenge ned skoler, serveringssteder, butikker, begrense reisevirksomhet, samt å oppfordre folk til å holde avstand fra hverandre med bruk av munnbind og unngå håndhilsning og klemming. Flere steder ble det også innført delvis portforbud (ibid).

I Norge ble tiltakene som nevnt over innført, samtidig som å stenge barnehager, skoler og utdanningsinstitusjoner, alle kultur- og idrettsarrangementer ble avlyst, frisører ble pålagt å holde stengt og det ble oppfordret til økt bruk av hjemmekontor der det var mulig (Tjernshaugen et al. 2022). Her er det altså snakk

om mange inngripende tiltak som skjedde på en kort tid og som det for mange mennesker var vanskelig å forholde seg til.

Befolkningen i Norge ble oppfordret til å unngå unødvendige reiser, noen yrkesgrupper fikk forbud mot utenlandsreiser. Og det ble satt inn generelle begrensninger på reise ut og inn av Norge for å begrense spredning, blant annet ble det innført to ukers hjemmekarantene for de som hadde vært utenfor Norden (Tjernshaugen et al. 2022).

I forbindelse med koronautbruddet vedtok Helse- og omsorgsdepartementet den 15. mars 2020 forskrifter om karantene, isolering, forbud mot å være på fritidseiendom i en annen kommune og om bortvisning av utlendinger ved grensene. Brudd på reglene i forskriften straffes med bøter eller fengsel i inntil seks måneder, dette gjelder også uaktsom overtredelse (Tjernshaugen et al. 2022).

Loven har kun gyldighet frem til 1. mai 2022 og i november 2021 ble bortvisningsadgangen moderert til å kun gjelde de som ikke overholder regelverket i Covid 19-forskriften om registrering, karantene og testing. Dette følger av forskriften om innreiserestriksjoner for utlendinger av hensyn til folkehelsen (Tjernshaugen et al. 2022). I praksis innebærer dette at alle utlendinger som ikke underkaster seg reglene om registrering, karantene og testplikt, blir bortvist. Den midlertidige loven gir også anledning til å bortvise andre utlendinger som ikke har en gyldig oppholdstillatelse (ibid). EØS-borgere og deres familiemedlemmer kan bortvises etter utlendingsloven § 121.

5.5 Sårbarhet

Under covid-19 er migranter spesielt sårbare, her oppstår det risiko for stressreaksjoner og retraumatisering, særlige utfordringer knyttet til smittevern, begrensede rettigheter og endringer i tjenestetilbudet, usikkerhet og bekymring knyttet til endrede regler, og begrensede muligheter til inntekt (Psykososial beredskap 2021).

Utfordringer med språket, og for folk som ikke forstår kan det få store konsekvenser. Og forstår de ikke hvilke rettigheter de har, kan de gå glipp av ytelse eller penger de har krav på. Vi kan dermed risikere at de lever i fattigdom uten at det er nødvendig. Et eksempel for å sette det på spissen er en familie som fikk et sosialvedtak der det stod «siste del av livsopphold». I Google Translate ble dette til «siste delen av livet», og familien trodde Nav skulle ta livet av dem og de var livredde da de kom til kontoret (Olsen et al. 2021). Denne redselen kan nok også henge igjen fra hjemlandet og vonde opplevelser der og usikre på nytt land og kultur på den plassen. Her tenker jeg at det er passende at Nav kommer inn med deres rolle, for de skal sikre for et klarspråk slik at det er lett forståelig for alle parter og ikke minst gi veiledning og sikre at arbeidsmigrantene får den ytelsen de har rett på (ibid).

Koronasituasjonen har medført en viss sårbarhet overfor mennesker, hos noen en sterk sårbarhet og hos andre en mindre form for sårbarhet. Selv om mennesker i et tradisjonelt, førmoderne samfunn ikke var tryggere enn det vi er – i mange tilfeller mer utrygge – så tilhørte de i det minste et automatisk fellesskap. Det var ingen som stilte spørsmål om deres gruppefellesskap, enten det var basert på slektskap, religion eller sted.

Det oppleves en utbredt opplevelse av sårbarhet, som lett kan oversettes til en subjektiv følelse av usikkerhet og avmakt, spesielt i en tid da mange opplever at betingelsene for deres små lokale liv defineres andre steder, på et abstrakt globalt nivå. Eksempler er klimaendringer, aids, terrorisme, fugleinfluensa, SARS og spesielt Covid-19 pandemien. Et fascinerende aspekt ved klimaendringer er tendensen til at små endringer kan få enorme konsekvenser (Eriksen 2008). Jeg vil anvende teorien om sårbarhet rundt koronapandemien for å prøve og fange opp hvilken form for sårbarhet arbeidsmigrantene har følt på.

5.6 Arbeidsinnvandring og politikk

Migrasjon og politisk diskurs har hatt et opphav siden før 1973 med ulike politiske syn på migrasjon. Nedenfor vil det bli redegjort for ulike politiske syn på migrasjon fra tidsrommet 1973 – 2001.

Før 1973 så var det politiske synet en utviklingsoptimisme, en optimisme på at overføring av økonomisk kapital og kunnskap ville hjelpe utviklingsland med å sette fart på utviklingen (Odden 2018). I dette tidsrommet, før 1973 var det et mer positivt syn på migrasjon.

Mens det i tidsrommet fra 1973-1990 utviklet det politiske synet seg mer negativt og det ble en økende skepsis, bekymring for hjerneflukt. Det ble økt fokus på integrering i mottakerland etter eksperimentering med returfremmede migrasjonspolitik. I dette tidsrommet var migrasjon så og si fraværende i utviklingsfeltet (Odden 2018).

Det negative politiske synet vedvarte også i tidsrommet mellom 1990-2001, hvor det var vedvarende skepsis og en innstramming i innvandringspolitikken (Odden 2018).

Etter 2001 ble det et mer positivt politisk syn på migrasjon og utvikling igjen. Det ble en plutselig omstilling og ny utviklings- og migrasjonsoptimisme med fokus på brain gain, pengeoverføringer og diasporaenes rolle (Odden 2018). Det ble også i dette tidsrommet ytterligere innstramminger i innvandringspolitikken, men det var likevel en større toleranse for høyt kvalifisert innvandring (ibid).

Migrasjon representerer først og fremst et potensial for utvikling (Odden 2018). En politisk og økonomisk kontekst som er i positiv utvikling i hjemlandet vil i større grad fremme pengeoverføringer, investeringer, sirkulær migrasjon og retur enn kontekst preget av korrupsjon, maktmisbruk og dystre fremtidsutsikter, eksempelvis kan være migranter som kommer til Norge fra land der det fortsatt er uro, i mindre grad sender penger enn andre grupper (ibid).

Odden (2018) beskriver dagens migrasjonspolitik som en ekskludering av individer uten høyere utdanning fra å migrere. De som likevel migrerer, blir tvunget til å gjøre det via uformelle kanaler. Irregulære migranter har begrensede muligheter til å få adgang til arbeidsmarkedet og skaffe seg en stabil inntekt som hypotetisk kan bidra til utvikling i hjemlandet. I tillegg kan også migranter med

oppholdstillatelse møte på utfordringer som begrensede rettigheter, diskriminering og rasisme (ibid).

For at utviklingspotensialet som migrasjon representerer, skal kunne realiseres påpekes det at mottakerland i større grad må åpne opp for lavt og middels kvalifisert migrasjon, samt legge til rette for sosioøkonomisk integrering gjennom å bekjempe diskriminering og rasisme, og gi adgang til verdige boforhold og utdanning, (permanent) opphold og (dobbel) statsborgerskap (Odden 2018). Så lenge dette ikke skjer vil dagens migrasjonspolitik i mange sammenhenger vanskeliggjøre bekjempelse av fattigdom og stimulering til utvikling i senderland. Det som er viktig for at utviklingspotensialet ved migrasjon realiseres er god integrering (ibid).

6.0 Metode

Datainnsamling er en prosess som foregår for å samle inn data, det er også kalt for en produksjonsprosess der vi produserer de data som vi trenger for å belyse problemstillingen. Datainnsamling handler også om å konstruere data på grunnlag av den relevante informasjonen som vi skaffer fra ulike kilder. I datainnsamlingen er vi også opptatt av at datamaterialet som vi samler inn har en god og tilfredsstillende kvalitet, som er en avgjørende forutsetning for å komme fram til analyseresultater som er holdbare og fruktbare (Grønmo 2016). Kvaliteten må også sees i sammenheng med hva datamaterialet skal brukes til og det er derfor viktig å innhente materialet som vil belyse vår problemstilling best mulig (ibid).

Det er to forskningsstrategier vi kan velge mellom, herunder kvantitativ metode som gir beskrivelser av virkeligheten i tall, og kvalitativ metode som gir tekstlige beskrivelser, eksempel gjennom intervjuer (Ringdal 2018). Det skilles også på utvalg av enheter, hvorav forskningsspørsmål som kan peke mot kvalitativ metode begynner gjerne med *hva* eller *hvordan*, og hvor formålet er å beskrive, mens spørsmål om forklaringer (hvorfor) trekker i retning av kvantitativ forskningsstrategi (ibid).

Det er viktig å skille kvalitativ forskning fra kvantitativ og da er det et poeng å se på forholdene slik som vektleggingen av forståelsen enn forklaringen, og nærhet til dem man forsker på med en åpen interaksjon mellom forsker og informant enn avstand til sine respondenter (Tjora 2021). Viktig å fremheve at i en kvalitativ forskning så er man tett på de som blir forsket på og det skapes et unikt bånd mellom forsker og de som forskes på, i motsetning til kvantitativ forskning hvor vi har ingen forståelse av hvem vi forsker på og hvor det da er en stor avstand mellom forsker og de som blir forsket på. I tillegg i det kvalitative studiet så forholder man seg til et fortolkende paradigme, dog med fokus på informantenes opplevelse og meningsdannelse, og hva slags konsekvenser meningene har. Dette synet i kvalitativ forskning ligger hos Max Weber og hans vekt på forstående samfunnsforskning som et prinsipp for samfunnsvitenskapen rettet mot å identifisere handlingers mening (ibid).

I svært mange tilfeller i store forskningsprosjekt vil det kunne være gunstig å kombinere både kvalitativ og kvantitativ metode. Dette for å kunne belyse problemstillingen best mulig og for å få frem om det er en forskjellig på nærhet av informantene, da i form av spørreskjema vs. intervju. I tillegg for å se forskjellen på handlinger som vi tolker gjennom intervju, som vi ikke har mulighet til ved avkryssing av spørreskjema.

I dette forskningsprosjektet anvendes det kvalitativ metode, dette grunnet for å oppnå personlige beskrivelser fra informantene om utfordringer som pandemien har skapt med tanke på grenseoverganger. Ved å anvende kvalitativ metode så får jeg også et dypere innblikk som vil hjelpe meg med å gi svar på problemstillingen, jeg får i tillegg også skapt et bånd med informantene, tillit, vise forståelse og en mulighet til å få oppleve hva informantene har opplevd gjennom en fortelling, som dog jeg også kan tolke for å få frem en dypere undermening.

Ved å ha en spisset problemstilling så bidrar det til en forenkling av valg av design og teknikker for datainnsamling og analyse. Ved å lese problemstillingen så vet jeg at jeg skal gå for arbeidsmigranter og spørre om hvordan koronakrisen har aktualisert et generelt problem innenfor grensepolitikken. I underkapittelet vil det bli gått nærmere inn på valg av kvalitativ metode, samt forklaring av valgt metode.

6.1 Kvalitativ metode

I kvalitativ metode ligger begrepet «innsamling av data», som imidlertid gir assosiasjoner til at ulike data finnes ute i samfunnet og som kan bringes og knyttes inn i prosjektet, og dette uavhengig av forskeren som person (Thaagard 2018). Men selv om det er uavhengig av forskeren som person så har forskeren også en helt sentral rolle. Når forskeren er ute i felten så har kontakten som vi etablerer med de personene som vi studerer, en betydning for hvordan vi utvikler data. Denne betegnelsen innebærer at forskeren tilegner seg kunnskap på grunnlag av kontakten med deltakerne, enten ved observasjon eller intervju (Thaagard 2018).

Kvalitativ metode i dette forskningsprosjektet er egnet til å belyse problemer i samfunnet ved å utvikle en forståelse av sosiale fenomener (Thaagard 2018). Grunnen til at jeg har valgt kvalitativ metode er fordi poenget med kvalitativ metode er som ofte å stille spørsmål ved forhåndsdefinerte oppfatninger av sosiale problemer, som innebærer at jeg da har en kritisk og reflektert holdning til de spørsmålene jeg stiller i undersøkelsen. På denne måten kan resultatet av forskningsprosessen føre til at jeg kommer frem til en forståelse av de problemene jeg studerer, som er forskjellig fra etablerte oppfatninger (ibid).

Karakteristisk for kvalitativ forskning er at vi søker en forståelse av sosiale fenomener, enten ved en nær kontakt med informanter i felten ved intervju eller observasjon, eller ved analyser av teksten og visuelle uttrykksformer (Thaagard 2018). Poenget med kvalitativ forskning er å fremheve prosesser og mening som ikke kan måles i kvantitet eller frekvens. Og kvalitativ forskning viser til kvalitetene, som vil si til egenskapene eller karaktertrekkene ved de sosiale fenomener som vi forsker på (ibid). Kvalitative studier kjennetegnes ved at metodeopplegget er preget av fleksibilitet, og vi kan dermed endre utformingen av prosjektene i løpet av undersøkelsesprosessen og innarbeide erfaringer og nye utfordringer underveis. Kvalitative studier som er basert på arbeid i felten, er preget av nærhet og sensitivitet i relasjon til kildene (ibid).

Et viktig poeng innenfor kvalitativ forskning er å utforske nye situasjoner, grunnet at det begrenser hva vi kan planlegge i starten av prosjektet. utfordringer knyttet til det å planlegge innenfor det ukjente kan være en grunn til at prosjekter ofte utformes annerledes i praksis enn prosjektbeskrivelsen tilsier (Thaagard 2018). Dette forskningsprosjektet er i kontinuerlig endring og dog derfor vanskelig å si konkret hva man skal forske på da det hele tiden dukker opp nye utfordringer og situasjoner som man ikke kan forutse.

6.2 Utvalg og analysestrategi

Informasjonsgrunnlag og informasjonsbehov er avhengig av valg av metode og utvalg, samt utvalgsstørrelse. Det er i tillegg viktig at det tenkes på hvor mange ressurser som er tilgjengelig og tidsperspektiv (Ringdal 2018).

De ulike utvelgingsmetoder som vi har er populasjonsstudier, sannsynlighetsutvalg, strategisk og pragmatisk utvalg (Grønmo 2016). I dette forskningsprosjektet anvendes det et strategisk utvalg, dette grunnet at jeg da kan velge ut enhetene strategisk ut ifra problemstillingen. Strategisk utvalg egner seg i dette forskningsprosjektet med kvalitativ metode da det gir mye dybdeinformasjon fra informantene som vil belyse problemstillingen.

I dette forskningsprosjektet vil jeg se på arbeidsmigranter, som da vil være utvalg. Arbeidsmigrantene vil bli valgt ut via et strategisk utvalg, slik at de som blir valgt ut kan være med på å belyse problemstillingen. Det vil være mange forskjellige arbeidsmigranter å velge mellom, herunder også forskjellige typer arbeidsmigranter. Jeg vil foreta et strategisk utvalg av arbeidsmigranter som er relevant for å besvare problemstillingen.

I Grønmo (2016) består analysestrategi av flere enheter. I dette forskningsprosjektet er meninger og hendelser viktig som analyseenheter. Med meninger som analyseenhet er det i utgangspunkt ulike ytringer fra ulike aktører, hvor det er innholdselementer i ytringene som utgjør analyseenheten (ibid). Her vil det være avgjørende at vi innhenter meninger og hendelser i forhold til problemstillingen, herunder grensepolitikk, koronakrisen og stengte grenser.

Innholdet kan variere, det kan være meninger i svært vid forstand, da standpunkter, holdninger og argumenter, tanker, ideer og oppfatninger, betraktninger, verdier og vurderinger. Ytringer skjer som oftest verbalt i form av ord (ibid). Det er også den måten vi innhenter data på, verbalt gjennom dybdeintervju.

Hendelser er en annen analyseenhet som anvendes i dette forskningsprosjektet. Og en hendelse er noe som inntreffer, det er noe som skjer med aktører eller med deres omgivelser. En hendelse kan også være planlagt og uintentert og uforutsett, som for eksempel en trafikkulykke og naturkatastrofer slik som covid-19. Å bruke hendelser er kun samfunnsvitenskapelig interessant hvis de berører eller har betydning for en eller flere sosiale aktører (Grønmo 2016). Det å bruke hendelser i dette forskningsprosjektet refereres til å se på hvordan grensepolitikken, koronapandemien og stengte grenser ble mottatt. Det var uforutsette hendelser som oppstod og man visste ikke hvilke konsekvenser noe hadde. Det var også en stor gruppe som ble berørt, og har da en betydning for flere aktører i samfunnet.

Generalisering er å trekke slutninger fra utvalget og til universet (Grønmo 2016). Generalisering er et vanlig formål med utvalgsundersøkelser, og det er to forskjellige hovedtyper. Statistisk generalisering blir anvendt ved kvantitative studier, og teoretisk generalisering anvendes ved kvalitative studier. Da dette forskningsprosjektet har kvalitativ metode så benyttes det teoretisk generalisering som baserer seg på en teoretisk forståelse av de samfunnsforholdene som studeres (ibid).

Vi har også teoretisk generalisering som er å bruke studien av utvalget til å utvikle begreper, hypoteser og teorier som ut fra teoretiske resonnementer antas å gjelde for hele universet av enheter (Grønmo 2016). Et annet formål er å studere utvalgte enheter med sikte på å kunne utvikle en helhetlig forståelse av den større gruppen eller konteksten som disse informantene utgjør, herunder arbeidsmigranter i en sårbar periode i pandemien. Utvelgingen av informanter i dette forskningsprosjektet bygger på systematiske vurderinger av hvilke informanter og enheter som ut ifra teoretiske og analytiske formål er mest relevant og mest

interessant for problemstillingen, i tillegg vurdere fruktbarhet opp imot problemstillingen i forskningsprosjektet. Det velges derfor arbeidsmigranter som har følt på utfordringer med stengte grenser under pandemien.

I Tjora (2021) fremkommer det at kvalitativ analyse krever intenst tankearbeid, og en sensitivitet for hva som finnes i empirien ut over problemstillinger, forventninger og en evne til å arbeide systematisk. Tjora (2021) legger også til grunn en stegvis-deduktiv induktiv metode, hvor målet er å redusere panikken som kan oppstå i starten av analysen og ta steg for steg, å unngå premature konklusjoner eller forhastede slutninger, og ikke minst opprettholde en god systematikk gjennom analysen. Denne metode kalles for SDI-metoden, hvor det første steget i analysen er koding. SDI-metoden operer bare med ett nivå av koder og holder fast ved en ren induktiv strategi, og kodingen har et tredelt mål, herunder 1. å ekstrahere essensen i det empiriske materialet, 2. å redusere materialets volum og 3. å legge til rette for idégenerering på basis av detaljer i empirien (ibid).

Analysejobben av intervjuene vil først og fremst foregå med intervjutranskripsjon og opprette ulike koder for hver av informantene, hvor kodene er en mulig kilde for å generere idéer som er tett forankret i empirien i tråd med et induktivt premiss (Tjora 2021).

6.3 Intervju

Som metode vil jeg først og fremst benytte meg av intervju. Formålet ved å benytte seg av intervju er å få fylldige og omfattende kunnskaper om hvordan arbeidsmigranter opplever sin livssituasjon om stengte grenser i koronatiden, og for å se hvilke synspunkter og perspektiver som dukker opp. Intervju gir også et særlig godt grunnlag for å få innsikt i personers erfaringer, tanker og følelser – og de begivenheter og erfaringer som intervjuobjektene forteller om, er forankret i hendelser i deres liv, og preges derfor av den forståelse de har av sine opplevelser (Thaagard 2018).

I Tjora (2021) blir det redegjort for ulike former for intervju, herunder semistrukturerte intervjuer eller dybdeintervjuer og fokusgrupper. I dette

forskningsprosjektet hvor målet er å finne en dypere mening så anvendes dybdeintervju da den type intervju egner seg best for problemstillingen.

Dybdeintervju har et hovedmål som er å skape en relativ fri samtale som kretser rundt noen spesifikke temaer som forskeren har bestemt på forhånd. I et dybdeintervju er det også viktig å få informantene til å slappe av og føle en form for tillitt hos forskeren, det er nettopp da vi oppnår at informantene klarer å reflektere godt over egne erfaringer og meninger opp mot hva problemstillingen etterspør (Tjora 2021). Dybdeintervjuets metode fremkommer av et fenomenologisk perspektiv hvor forskeren ønsker å forstå informantenes opplevelser, samt hvordan informantene reflekterer over dette. I tillegg så har vi et sosialkonstruktivistisk perspektiv, hvor vi da er ute etter å studere hvordan de utvalgte informantene skaper meninger, eller en forståelse av sin virkelighet på bakgrunn av de erfaringer og opplevelser de har (ibid). I dette forskningsprosjektet er det viktig å samle inn relevant data, studere meninger, holdninger og erfaringer som informantene kommer opp med i løpet av intervjuet.

Det er ulike tilnærminger av intervju, hvor den ene typen er en uformell tilnærming som tilsier at intervjuobjektene kan bringe opp temaer i løpet av intervjuet, og vi kan dermed tilpasse spørsmålene til temaene som intervjuobjektet bringer opp. Fordelen med dette er at vi følger opp personers fortelling og vi kan utdype temaer som blir tatt opp, som vi gjerne ikke har tenkt på i forkant av intervjuet eller ved utarbeidelsen av intervjuguiden (Thaagard 2018). Dette er en form for intervju som kan være aktuelt i dette forskningsprosjektet, da ved å snakke med intervjuobjektene så kan det dukke opp andre meninger eller følelser som ikke blir fanget opp i et strukturert opplegg, og da vil kanskje intervjuobjektene føle seg mer verdsatt med at vi lytter og viser en slags forståelse for det som blir fortalt rundt temaet.

Den andre tilnærmingen av intervju er et strukturert opplegg hvor spørsmålene er utformet på forhånd, og rekkefølgen av spørsmålene er fastlagt. Denne fremgangsmåten er basert på at intervjupersonen står fritt til å utforme svarene sine, og vedkommende kan presentere sin egen forståelse av temaene i

prosjektet. Fordelen her er at svarene vi får er sammenlignbare med hverandre fordi alle har kommentert på de samme spørsmålene (Thaagard 2018).

En tredje tilnærming av intervju er den som faller inn under dette forskningsprosjektet, og som karakteriseres ved en delvis strukturert tilnærming. Her er temaene for prosjektet i hovedsak fastlagt på forhånd, men rekkefølgen kan bestemmes underveis. Her kan vi både følge med på intervjupersonens fortelling og samtidig sørge for at temaene som er viktig for problemstillingen blir belyst i løpet av intervjusamtalen. Intervjuet har en fleksibel struktur, slik at vi både kan tilpasse spørsmålene til intervjupersonenes beskrivelser, og vi kan inkludere spørsmål om temaer som ikke i utgangspunktet var planlagt i forkant (Thaagard 2018).

I forskningsprosjektet så er jeg ute etter å undersøke tilliten som arbeidsmigrantene føler på, eller har følt på tidligere. Og da er det essensielt å fremheve det ved å bruke en delvis strukturert tilnærming i intervjuprosessen. Jeg er ute etter personlige opplevelser og erfaringer og dermed passer derfor denne intervjutypen godt for å få belyst problemstillingene best mulig. Jeg vil benytte intervjutekstene som en dialog mellom forsker og tekst hvor jeg som forsker retter oppmerksomheten mot meningen som teksten formidler.

Ved valg av metode så må det også tas pragmatiske hensyn. De praktiske forholdene som det bør tenkes på er hva slags praktiske muligheter det er for å gjennomføre intervjuer, og hvilken tilgang har vi som forskere til de aktuelle deltakerne i det relevante miljøet (Tjora 2021). Vi må i tillegg også tenke på forhold slik som hvor og på hvilken måte undersøkelsen skal bli publisert og hvem resultatene skal formidles til, og ikke minst hvilke ressurser som finnes for å gjennomføre forskningsprosjektet. Et særdeles viktig forhold ved intervju i kvalitativ metode er hva slags kunnskaper, erfaringer, lyster og ulyster informantene har. Dette er viktig fordi hvis forskerne ikke har nok kunnskap om temaet så klarer man ikke å sette seg godt nok inn i erfaringene og fortellingene som informantene kommer med, og hvilke kunnskaper informantene har på området.

Når alt av datamaterialet er innhentet og er på plass, så gjenstår det fortsatt arbeid for forskeren. Da vi har anvendt intervju, så må forskeren gjøre dette tilgjengelig og det er tidkrevende å skulle operasjonalisere datamateriale og gjøre det målbart i verbal form.

6.3.1 Fordeler og ulemper

Det er både fordeler og ulemper ved å velge intervju som datainnsamlingsmetode i dette forskningsprosjektet.

Fordeler kan for eksempel være at vi skaper en form for tillitt som er unik mellom forsker og informant. Vi får i tillegg et innblikk og en egen forståelse som informantene utdyper i løpet av intervjuet. Vi får også studert kroppsspråk og ansiktsuttrykk, som er med på å hjelpe oss med å se hvordan informantene reagerer på de ulike spørsmålene og om informantene synes temaet er enkelt eller vanskelig å snakke om.

En annen fordel med intervju som datainnsamlingsmetode i forhold til andre metoder er at vi kan utvikle spørsmål som kommer opp underveis i intervjuet, det er et fleksibelt intervju hvor samtalen flyter ganske naturlig og hvor informanten fører an temaet, men hvor forskeren har en viktig rolle med å holde oss innenfor temaet. Dette er mer fleksibelt enn ved et spørreskjema eller en spørreundersøkelse hvor spørsmålene er laget på forhånd og hvor det ikke er rom for en utdypning på spørsmålene.

Fordel med intervju er også at vi kan tilpasse språket til de informantene vi har, kanskje det er noen informanter som har behov for en annen formulering av spørsmålet for å kunne forstå det og motsatt igjen. Fordelen med å kunne tilpasse språket er at vi da oppnår at alle informantene forstår spørsmålene og at dataene vi får er riktige og holdbare.

Intervju fører også med seg noen ulemper, noe som vi umiddelbart kan tenke på er språket og utfordringen med at kanskje ikke alle informantene forstår det norske språket like godt og har kanskje ulike oppfatninger av spørsmålene. En annen

ulempe er at det kan være vanskelig å snakke om for informantene, at de syns at noe kanskje blir for sensitivt og ikke vil snakke om det. Her er det viktig å tenke på fortiden til informantene og at mange har opplevd noen tøffe opplevelser og at det ikke er like enkelt eller naturlig for alle å snakke om. Det er derfor særdeles viktig at vi klarer å skape et tillitsbånd mellom forsker og informant.

6.4 Reliabilitet og validitet

Grønmo (2016) redegjør for at reliabiliteten er knyttet til utvelgingen av informasjonstyper og gjennomføringen av datainnsamlingen, i tillegg refererer den til hvilken pålitelighet datainnsamlingen har i dette aktuelle forskningsprosjektet. Påliteligheten fremkommer ved at vi får identiske data fra innsamlingen av informantene, og reliabiliteten er et uttrykk for hvor stort ansvar det er mellom datasettene fra gjentatte datainnsamlinger. Og reliabiliteten er høy hvis forskningsprosjektet og datainnsamlingen gir pålitelige data (ibid). I dette forskningsprosjektet anvendes intervju og for å oppnå reliabilitet bruker jeg de samme spørsmålene til de samme informantene og se sammenhengen mellom svarene.

Det som også kan oppstå i intervju er at det er vanskelig å skulle få akkurat de samme svarene da enten undersøkelsesopplegget er for komplekst eller for fleksible til at datainnsamlingen kan gjentas på nøyaktig samme måte. Dette kan oppstå ved at informantene har opplevd forskjellige ting tidligere, de har forskjellige erfaringer, meninger og forskjellige måter å uttrykke seg på. I intervju så kan det også dukke opp andre spørsmål underveis som må noteres ned.

Reliabiliteten viser i hvilken grad variasjoner i datamaterialet skyldes spesielle trekk ved undersøkelsesopplegget eller i datainnsamlingen, og reliabiliteten er særdeles viktig med tanke på tillitt fra informantene, til data og tolkningen av analyseresultatene (Grønmo 2016).

Når vi sammenligner reliabilitet og validitet så ser vi at validiteten er mindre presist og mer omfattende fordi validiteten referer til flere aspekter ved datainnsamlingen og datamaterialet enn det reliabiliteten gjør (Grønmo 2016). Validiteten avhenger

da av hvordan forskningsprosjektet er utformet, og dreier seg om datamaterialets gyldighet for de problemstillinger som skal belyses. Validiteten er høy hvis den resulterer i data som er relevante for problemstillingen i forskningsprosjektet. Vi kan dermed si at validiteten er et uttrykk for hvor godt det faktiske datamaterialet svarer til forskerens intensjoner med undersøkelsesopplegget og datainnsamlingen (ibid).

Vi kan skille mellom intern og ekstern validitet, hvor intern validitet omhandler hvorvidt eksperimentet i seg selv er gjennomført på en tilfredsstillende måte, slik at konklusjonen om årsakssammenhengen er gyldig under de kontrollerte undersøkelsesbetingelsene (Grønmo 2016). Ekstern validitet er igjen et uttrykk for at resultatene av eksperimentet er realistiske og kan genereres til vanlige situasjoner i samfunnet, slik at konklusjonen om årsakssammenhengen ikke bare er gyldig under kunstige undersøkelsesbetingelser, men også under reelle samfunnsmessige forhold (ibid). I dette forskningsprosjektet kan vi referere til ekstern validitet, dette fordi konklusjonens gyldighet etter undersøkelsen er fremdeles gyldig etter undersøkelsen som svar på problemer og utfordringer som oppstår i samfunnsmessige forhold.

Videre i kvalitativ forskning fremgår det tre ulike validitetstyper som Grønmo (2016) omtaler som kompetansevaliditet, kommunikativ validitet og pragmatisk validitet.

Kompetansevaliditet referer til forskerens kompetanse for innsamling av kvalitative data på det aktuelle forskningsfeltet, samtidig som at det er et uttrykk for forskerens erfaringer, forutsetninger og kvalifikasjoner knyttet til denne typen datainnsamling (Grønmo 2016). For jo mer kompetent forskeren er på temaet og problemstillingen, jo større er muligheten for å få et datamateriale med høy validitet. Med at forskeren har en kompetanse styrker tilliten til at de innsamlede data har god kvalitet og er velegnet til å belyse de aktuelle problemstillingene i forskningsprosjektet (ibid).

Validitet avhenger også av at forskeren klarer å utvikle et nært forhold til informantene, slik at det blir mulig å finne fram til den informasjonen som er mest

relevant for problemstillingen, og slik at det blir mulig å samle inn denne informasjonen (Grønmo 2016). Validiteten avhenger også av at forskeren er i stand til å utvikle en teoretisk fortolkning av informasjonen fra informantene, slik at det blir mulig å vurdere hvor relevant og treffende informasjonen er for de begrepene og hypotesene som står sentralt i studien (ibid).

Kommunikativ validitet bygger på dialog og diskusjon mellom forskeren og andre diskusjonspartnere om hvorvidt materialet er godt og treffende ut fra problemstillingene i forskningsprosjektet, og denne type validitet er effektiv for å avdekke mulige problemer og svakheter ved datamaterialet (Grønmo 2016).

En tredje validitetstype er pragmatisk validitet og viser i hvilken grad datamaterialet og resultatene i en studie danner grunnlag for bestemte handlinger, det er også et uttrykk for samsvaret mellom den empiriske studien og de handlingene som det legges vekt på å utvikle (Grønmo 2016).

Grønmo (2016) uttrykker at i praksis så er det ikke mulig å oppnå perfekt validitet i samfunnsvitenskapelige studier, og det finnes heller ingen enkle kriterier for hva som kan betraktes som tilfredsstillende validitet. Det finnes heller ikke presise mål på validitet, og det er ikke mulig å teste eller beregne validiteten på en eksakt måte. Men den viktigste fremgangsmåten for å vurdere validiteten er å foreta systematiske og kritiske drøftinger av undersøkelsesopplegget, datainnsamlingen og datamaterialet med vekt på de validitetstypene som er mest relevante for forskningsprosjektet (Grønmo 2016).

Men selv om validiteten ikke kan testes eller beregnes på en eksakt måte, kan vurderinger av validiteten ofte underbygges av spesielle empiriske undersøkelser eller analyser (Grønmo 2016).

Av Grønmo (2016) fremgår det at i kvalitative studier er det viktig å drøfte slike sammenligninger i lys av konteksten for datainnsamlingen, og et hovedsiktepunkt for kvalitative studier er å fortolke og forstå bestemte fenomener i lys av den spesifikke konteksten som disse fenomene inngår i. Dette innebærer at

datamaterialets validitet må drøftes og vurderes konkret i lys av den spesielle konteksten der datainnsamlingen er foretatt (ibid).

I forskningsprosjektet er arbeidsmigranter utvalgt som informanter, og som vil gi oss sitt perspektiv, erfaringer og meninger på hvilket generelt problem grensepolitikken under koronakrisen har skapt for dem. Allerede her er vi på god vei med å skape en høy validitet da vi har valgt ut riktige informanter til å belyse problemstillingen, samt at forskeren har god nok kompetanse til å forstå arbeidsmigrantenes perspektiv, erfaringer og meninger, og som da klarer og fortolke og skape en mening i forhold til problemstillingen i forskningsprosjektet.

Både reliabiliteten og validiteten utfyller hverandre godt da begge refererer til ulike forutsetninger for god datakvalitet. I tillegg er de overlappende da høy reliabilitet er en forutsetning for høy validitet, og et datamateriale kan ikke være gyldig eller relevant for problemstillingen dersom materialet ikke er pålitelig (Grønmo 2016).

6.5 Forskningsetikk og kildekritikk

Som ansvarlig forsker i dette forskningsprosjektet er jeg forpliktet til å følge anerkjente forskningsetiske normer. Å følge forskningsetiske normer innebærer å reflektere over og kunne redegjøre for hvordan egne verdier og holdninger kan påvirke valg av tema, datakilder og tolkninger. I kvalitativ metode og intervju så er det viktig at forskeren viser en forståelse av de opplysningene som kommer fra informantene, samtidig opparbeide tillit og ikke være for streng, kvass og hard på eventuelle tilbakemeldinger fra informantene under intervjuet (Ringdal 2018). I tillegg så er det viktig å huske på at det er grunnleggende respekt for menneskeverdet, som vi si at det må stilles konkrete krav til forskningsprosessen for å sikre at de informantene som deltar har en frihet, selvbestemmelse og at de er beskyttet mot eventuell skade som kan oppstå, og for å trygge privatliv og familie (ibid).

Når jeg skulle velge ut informanter til intervju så måtte jeg tenke nøye gjennom hvem intervjuinformantene skulle være, dette for å være garantert at det er riktige

personer som utgir riktige opplysninger som vil belyse problemstillingen i dette forskningsprosjektet.

I Ringdal (2018) fremkommer det at det er flere ting som må tenkes på ved intervju, hvorav at det blir utlevert informasjon om forskningsprosjektet, og at det blir gitt et samtykke som informantene skriver under på hvis de samtykker. Her er det viktig at det ikke legges noe form for press på informantene, og at eventuell nekting ikke medfører negative sanksjoner. De utvalgte informantene skal i tillegg få tilstrekkelig informasjon om forskningsprosjektet, herunder prosjektets mål, hva slags informasjon som skal samles inn, hvem som får og har tilgang på informasjonen, hvordan resultatene er tenkt brukt og om følgene av å delta i et forskningsprosjekt (ibid).

I et forskningsprosjekt er det også viktig å tenke på behandling av personopplysninger. Ringdal (2018) beskriver personopplysninger som opplysninger som direkte eller indirekte kan identifisere enkeltpersoner. En person vil da være direkte identifiserbar gjennom navn eller personnummer, og indirekte identifiserbar hvis det er mulig å identifisere personen gjennom et sett med bakgrunnsopplysninger, dog slik som alder, kjønn, yrke og bosted. Hovedprinsippet med behandling av personopplysninger er at alle opplysningene som bli samlet inn i forskningsprosjektet behandles konfidensielt. Å behandle opplysningene konfidensielt betyr at informantene ikke kan identifiseres (ibid).

Behandlingene av datainnsamlingen i dette forskningsprosjektet vil foregå med en båndopptaker som er lånt av Høgskolen i Molde, og dataene vil bli lagret på den båndopptakeren og senere transkriberes på egen pc med Høgskolen i Molde sin server og de vil bli kodifisert, slik at det ikke er mulig å gjenkjenne transkriberingen opp mot intervjuinformantene.

NSD (2022) har også beskrivelser av hva en personopplysninger er, herunder enhver opplysning som kan knyttes til en person, eksempelvis fødselsnummer, navn eller e-postadresse/IP-adresse og stemmer på lydopptak. Og en behandling er enhver prosess jeg gjør med personopplysninger, det kan være innsamling og

registrering av data, bearbeiding og analyse, overføring og lagring, og publisering og arkivering (ibid).

Da jeg skal anvende intervju som datainnsamlingsmetode er jeg nødt å melde det inn til NSD for en vurdering. Det jeg må ha klart før utfyllelsen er å tenke gjennom hvem jeg skal forske på, hvilke metoder jeg skal benytte, og hvilke personopplysninger jeg trenger for å svare på problemstillingen. Jeg må også utforme et informasjonsskriv til deltakerne, i tillegg skal det også utformes en intervjuguide. Jeg må også vurdere om jeg kan gjøre noen tiltak for å minimere personvernulempen for deltakerne, og et særdeles viktig prinsipp er å ikke samle inn flere opplysninger enn jeg trenger og på en så sikker måte som mulig. Jeg som forsker må også sette meg inn i retningslinjer for informasjonssikkerhet som gjelder for min institusjon, om det er noen krav til hvor data skal lagres. Jeg må også undersøke om jeg trenger godkjenninger/tillatelser fra ulike instanser for å gjennomføre forskningsprosjektet, dog eksempel godkjenning fra bedriften hvor de utvalgte arbeidsmigrantene jobber.

I Thaagard (2018) beskrives det ulike etiske dilemma som kan oppstå i et forskningsprosjekt. Utgangspunktet for intervjuet er at intervjuobjektene som skal intervjues, har gitt sitt samtykke til å delta. Vi utvikler data fra intervjusituasjonen både på grunnlag av hva personen sier, og hvilket inntrykk vi får av hvordan intervjuet forløper, her legges det også vekt på kroppsspråk og tonefall, og se hvordan personen fremstår under intervjuet og reaksjonen på de ulike spørsmålene. Vårt etiske ansvar omfatter både intervjusituasjonen og hvordan vi bruker data i analysen (ibid).

I intervjusituasjoner er det etiske prinsippet om forskerens respekt for deltakernes privatliv spesielt viktig. Her er det viktig at vi vurderer hvor personlige og nærgående spørsmål vi kan stille, slik at intervjupersonene ikke blir ledet til å gi informasjon som vedkommende vil angre på i ettertid (Thaagard 2018). Det etiske spørsmålet i et forskningsprosjekt er hvordan vi forvalter vårt ansvar slik at vi ivaretar intervjupersonenes autonomi (ibid).

Et annet viktig etisk prinsipp er at deltakelse i forskningsprosjektet ikke bidrar til å skade deltakerne. Gjennom intervjuet er det viktig å vedlikeholde tilliten, og særdeles viktig å ha respekt for intervjupersonenes integritet, og vise hensyn. Intervjupersonene har ikke samtykket i å bli konfrontert med forskerens tolkninger av sin situasjon, og det er dermed ikke etisk forsvarlig hvis vi bidrar til å provosere intervjupersonenes selvforståelse (Thaagard 2018).

Et helt annet etisk dilemma er knyttet til situasjoner hvor intervjupersonene sender motstridende budskap, hvor tonefall og kroppsspråk kan gi inntrykk av noe helt annet enn hva intervjupersonene uttrykker med ord (Thaagard 2018). Det som intervjupersonene samtykker i blir kalt for en kontrakt mellom informant og forsker, og det er ikke i samsvar med kontrakten at vi påpeker motsetninger i intervjupersonenes budskap som hun eller han ikke selv er klar over. Prinsippet om at intervjupersonene ikke skal ta skade av å delta i forskningsprosjektet, er ledende for hvor nærgående vi kan være i intervjusituasjonen (ibid).

6.6 Diskursanalyse

Når vi bruker diskursanalyse og analyserer samtaler, så får vi innsikt i hvordan personer forstår sin virkelighet gjennom måter de ordlegger seg på, og samtaler gir oss også et utgangspunkt for å forstå forholdet mellom individ og kultur (Thaagard 2018). Ved å anvende diskursanalyse kan vi knytte måter personer snakker om bestemte temaer på, og hvordan de presenterer seg selv i forhold til disse temaene, til etablerte mønstre innenfor den kulturen personene tilhører (ibid). Det som er essensielt med diskursanalyse i dette forskningsprosjektet er å se på hvordan personer skaper mening til det de beskriver, gjennom måten de uttrykker seg på.

I Thaagard (2018) blir diskurs definert som «en bestemt måte å tale om og forstå verden (eller et utsnitt av verden) på». Diskursanalyse legger vekt på hvordan oppfatninger som kommer til uttrykk i en samtale, er preget av den konteksten informantene som deltar i samtalen, etablerer seg imellom. Diskurser er i tillegg konstruksjoner i den forstand at informantenes oppfatning av verden utformes innenfor den interaksjonen personen deltar i, og vi kan derfor ikke betrakte

personers utsagn om virkeligheten som riktige eller sanne beskrivelser av virkelighet (ibid).

Diskursanalyse har i dag blitt basert på data fra intervjuer, og intervjuer representerer fortsatt et velegnet materiale for diskursanalyser (Thaagard 2018). Når vi analyserer intervjuer kan det være en utfordring for oss å vurdere om informantenes svar på forskerens spørsmål er tilpasset den diskurs de oppfatter at forskeren representerer. Av den grunn så er det viktig at vi som forskere er oss bevisst våre egne oppfatninger, og at vi er klar over hvilke diskurser intervjuinformantene forholder seg til under intervjuets forløp, vi må i tillegg vurdere hvordan den forståelse vi har av kulturelle diskurser, kan prege samspillet med personene vi intervjuer (ibid).

Idealet til diskursanalyse er at det arbeides parallelt med lyd og utskrift (Thaagard 2018). Digitale opptak gir da en bedre mulighet for å arbeide med lyd og tekst samtidig, opptaket kan da overføres til data ved å lage en fil som igjen gir muligheter for å høre opptaket og se teksten samtidig. Å ha en slik fil gjør det enkelt å skifte frem og tilbake i opptaket, og forenkler sammenligninger av ulike deler (ibid). Når vi gjør det på denne måten, som det er gjort i dette forskningsprosjektet så er opptakene av intervjuene lastet opp som filer med ulike kodenavn som har gjort det lette å transkribere intervjuene da det er enkelt å skrive samtidig som man hører og man har en enkel tilgang til å spole frem og tilbake i intervjuet. Vi ivaretar etiske hensyn og sletter navn og andre identifiserende opplysninger, og når vi endrer stemmekvaliteten til den som snakker så blir ikke stemmen gjenkjennbar.

På individnivå i diskursanalyse så analyserer vi de diskurser som personer anvender i en samtale, og vi retter oppmerksomheten mot personens forståelse av omverdenen ved å ta stilling til de diskurser personen forholder seg til i samtalen (Thaagard 2018). I dette forskningsprosjektet gjelder det problemer med grensepolitikken under koronakrisen.

Fortellinger og livshistorier preges av samfunnsmessige forhold, og det kan man se tydelig i dette forskningsprosjektet. Og når informantene beskriver tidligere

traumatiske hendelser, så benytter de ofte en fortellende form, som også bidrar til å skape mening til erfaringene informantene har (Thaagard 2018). Fortellinger som informantene presenterer i løpet av et intervju kan ofte vise seg å inneholde viktig informasjon om et tema personene gjerne vil utdype, og presentasjonene i tilknytning til viktige hendelser kan si noe om hvordan informantene ønsker å bli forstått av forskeren (ibid).

Grunnen til at jeg har valgt diskursanalyse er fordi at da kan jeg grave dypere i å forstå hva som egentlig menes med det som informantene uttrykker, jeg kan i tillegg se på forskjellen mellom hva som blir sagt og på hvilken det blir sagt i form av ansiktsuttrykk og kroppsspråk.

7.0 Empiri

I dette forskningsprosjektet har jeg fem intervjuobjekter, som er relevant i forhold til den utvalgte problemstillingen. Disse utvalgte intervjuobjektene har kommet med opplysninger, meninger, tanker og kunnskap om temaet i forskningsprosjektet som er med på å belyse problemstillingen «Hvordan har grensepolitikken under koronakrisen aktualisert et generelt problem for arbeidsmigranter i Norge?».

De ulike intervjuobjektene er delt opp i intervjuinformant A, B, C, D og E, og i etterkant av gjennomført intervju er intervjuene transkribert og gjengitt så korrekt som mulig. Alle intervjuobjektene har lest informasjonsskrivet og skrevet under på samtykkeerklæringen.

Alle intervjuobjektene er fra EØS-land, dog forskjellige land som Litauen, Polen og Tyskland, og alle kommer inn under bestemmelsene som fremgår i utlendingslovens kapittel 13.

7.1 Intervju med arbeidsmigranter

I intervjuet så starter jeg først med å introdusere meg selv og takker intervjuobjektene for deltakelsen. Deretter presenterte jeg bakgrunnen for min

masteroppgave, og fortalte at intervjuet vil bli tatt opp og at informanten når som helst kan trekke seg ilet intervjuet. Før jeg gikk i gang med spørsmålene så spurte jeg informantene om det er noe som er uklart eller om det er noen andre spørsmål.

Alle informantene kom til Norge på forskjellige tider, men en ting alle har til felles er at de begynte å jobbe med en gang de kom inn til Norge.

Intervjuinformant A: *«Jeg har jobbet i Norge siden 2005, først jobbet jeg tre uker så reiste jeg hjem i tre uker. Min første jobb i Norge var en pendlerjobb på grunn av et prosjekt. I starten opplevde jeg ingen problem med denne jobben, men dette var lenge før korona kom, men hvis det hadde skjedd under korona så ville det vært mye mer risikerbart og uutholdelig da man ikke vet om man kommer seg hjem eller tilbake på jobb i Norge igjen».*

Intervjuinformant B: *«Første gang jeg kom til Norge var i sommeren 2015, når jeg startet å jobbe for et selskap».*

Intervjuinformant C: *«Jeg kom til Norge i september 2012 og har siden da jobbet i Norge».*

Intervjuinformant D: *«Januar 2007 var første gang i Norge».*

Intervjuinformant E: *«Første gang i Norge var april 2012. Jeg har jobbet siden 2012, men i litt forskjellige selskaper. Det første selskapet ble etter hvert konkurs, og da ble jeg og noen andre medarbeidere hentet til andre selskap, deretter fikk jeg kontakt med noen andre som sa at de hadde jobb til meg, og hvis jeg ville så kunne jeg starte så og si med en gang i den nye jobben. Jeg tenkte at det var helt fantastisk. Dette tilbudet fikk jeg i 2019 og har vært i denne jobben siden, og jeg vil ikke ha en annen jobb enn denne da jeg stortrives her».*

Videre formidler informanten følgende: *«I den første jobben jeg fikk her i Norge så var jeg pendler. Da var jeg her i 2 måneder, så måtte jeg reise tilbake til hjemlandet og var der i 2 uker så tilbake til Norge igjen. Vi reiste med bil, ca. 17*

timer kjøring, pluss flere ferger. Jeg var veldig sliten av all den reisingen, og slik jobbet jeg i 4 år. Fra 2012 til 2016 arbeidet jeg som pendler. Det var først etter 4 år jeg fikk tilbud om fast kontrakt, da ordnet jeg med hus og etter et halvt år tok jeg med familien min til Norge».

Neste spørsmål dreier seg om hvordan de kom i kontakt med arbeidsmarkedet i Norge.

Intervjuinformant A: *«Jeg la inn en søknad på nett, jeg søkte da i mange forskjellige land – men Norge var den første som ga meg et positivt svar på jobbsøknad».*

Intervjuinformant B: *«Gjennom noen venner, de anbefalte meg et selskap og jeg tok deretter kontakt med dette selskapet og fikk snakke med noen i det selskapet om jobb».*

Intervjuinformant C: *«Jeg hadde en kompis som tipset meg om å søke jobb i Norge og jeg kom da i kontakt med en sjef i et selskap».*

Intervjuinformant D: *«Jeg kom i kontakt med arbeidsmarkedet gjennom bekjente i hjemlandet mitt og søkte da om arbeid i Norge, og fikk tilbud om jobb ikke lenge etter».*

Intervjuinformant E: *«Det var min kone som snakket med en bekjent som har en kjæreste som da var i Norge, hvor han jobbet i det selskapet jeg først begynte i og han ga meg kontaktinformasjon til sjefen, hvor vi snakket litt sammen over telefon. Dette husker jeg at var en onsdag, sjefen sa at han trengte en halvtime så skulle han ringe opp igjen. Men han ringte ikke, så jeg måtte ringe på og da sa han at han hadde snakket med sjefen sin og hvis jeg ville så kunne jeg komme å få jobb. Jeg kom allerede på fredagen for å starte. Dette var veldig raskt, og det var mye jeg måtte ordne. Men alt i alt, så er jeg veldig glad for at jeg tok den sjansen. Jeg husker også turen til Norge veldig godt, da jeg dro fra Polen en fredag sent i april måned så var det sol og fint vær, men jo nærmere vi kom*

arbeidsplassen jo kaldere og tristere vær ble det. Den kjøreturen tok nærmere rundt 20 timer grunnet utfordringer med forskjellig værforhold».

Videre så spurte jeg informant **E** om hva han gjorde da han kom til Norge:

«Jeg registrerte meg hos politiet så fikk jeg registreringsbevis og ordnet med et vanlig fødselsnummer og personnummer, og ikke kun D-nummer som de fleste andre har. Det ga meg igjen store muligheter ellers i Norge til å leve som normalt. Der var jeg veldig heldig. For jeg hadde hørt om andre mennesker som ikke hadde fått et personnummer og da ble alt mye mer vanskeligere. Det samme gjelder også for da jeg hentet kona mi og barna til Norge, vi registrerte dem hos politiet og de fikk sine registreringsbevis og personnummer ikke lenge i ettertid. Da var jeg veldig glad for at det ordnet seg».

Et annet spørsmål er om de har familien sin her i Norge eller om de er i hjemlandet. Her er det ulike svar, hvor intervjuinformant **A** har både konen sin, søken og mor i hjemlandet. Intervjuinformant **B** har bor alene, men har familie ikke langt unna. Intervjuinformant **C** har kone i hjemlandet og barn i andre land, her er familien mere spredt. Intervjuinformant **D** har familien sin her i Norge, men søstre og mor bor i hjemlandet. Til slutt så oppga intervjuinformant **E** om at han kom først alene til Norge, men hentet etter hvert familien sin til Norge, herunder kone og barn.

Så kom koronapandemien i mars 2020, og jeg stilte da intervjuinformantene et spørsmål om hvor de befant seg da koronaen kom i mars 2020.

Intervjuinformant A: *«Jeg var på min siste ferie i Tyskland og like etter at jeg kom tilbake til Norge så kom koronaen. Etter det har jeg vært i Norge siden».*

Intervjuinformant B: *«Jeg var her i Norge, jeg jobbet da i et annet selskap hvor det ble en del styr med rotasjonsarbeidere når koronaen brøt ut. Jeg ble ikke rammet av det da jeg hadde en 100 % jobb og var ikke innblandet der. Men likevel så følte jeg på et kaos da det tok litt tid før det ordnet seg».*

Intervjuinformant C: *«Jeg var i Litauen i februar 2020, og jeg kom akkurat hjem til Norge igjen kun et få dager før koronaen kom. Jeg dro rett tilbake på jobb,*

men i ettertid måtte jeg sitte i karantene i 2 uker, og da betalte arbeidsgiver 100 prosent lønn i den perioden».

Intervjuinformant D: *«Jeg var her i Norge. Jeg bruker ikke å reise utenom sommerferien».*

Intervjuinformant E: *«Jeg var her i Norge, jeg var hjemme den dagen og vi så på nyheter om koronaen. Jeg husker at det virket veldig stort på nyhetene og at det først kom fra Kina, men det er vi vell ikke helt sikre på. Var også usikker på hvordan det kom til å bli fremover».*

Første intervjuinformant (**A**) har opplevd permittering under korona, og jeg stilte da spørsmål som følger ved permittering og intervjuinformant A svarte følgende: *«Har vært permittert en eller to ganger, det var ikke lenge for da jeg fikk beskjed om permittering så kom det plutselig jobb, det gjelder for begge gangene».* Videre at: *«Jeg ble lei meg da jeg fikk beskjed om permittering, for jeg vil jobbe og det er jo derfor jeg er her i Norge. Jeg har ikke noe familie i Norge, og hva skal jeg gjøre på da uten jobb og når alt i byen er stengt?».* Spurte om intervjuinformanten var ute og reiste under permittering: *«Nei, ikke mens jeg var permittert. Jeg var kun permittert to ganger og ikke lenge av gangen da det plutselig kom jobb. Jeg kunne heller ikke reise ut av landet da grensene var stengte i den perioden».* Videre så spurte jeg et oppfølgingsspørsmål om hvis informanten kunne reist tilbake under permittering, og om det ville bli gjennomført. Til svar kom det: *«Jeg ville nok ikke ha reist tilbake, det grunnet usikkerhet med jobb, penger og smitte».*

De neste spørsmålene slås sammen, dette fordi det føles mest naturlig. Spørsmålene går ut på om intervjuinformantene har kunne reist som normalt under koronakrisen, eller om de har opplevd noen forskjeller på grensene og hvilke andre eventuell utfordringer som de har kjent på, eller som har oppstått.

Intervjuinformant A: *«Jeg har ikke vært ut og reist så det vet jeg ikke. Men det er en risiko for hva jeg forstår hvis jeg skal ut å reise, og jeg tenker da på om jeg ikke kommer tilbake til Norge igjen. Jeg kan heller ikke bo på karantenehotell og betale for det selv. Da kan jeg risikere å miste jobben min, og jobb må jeg ha*

fordi jeg har mine kostnader å betale. Så nei, jeg kan rett og slett ikke ta den risikoen med å reise ut av Norge».

Intervjuinformant B: «I noen perioder ja, jeg husker tilbake til juni/juli 2020 hvor jeg reiste til Polen uten karantene ved ankomst, når jeg kom tilbake til Norge så slapp jeg også karantene. Men 1 uke fra returdato så ble det opprettet tiltak med karantene, så jeg slapp unna karanteneplikten i det vinduet».

«Senere i 2020 så dro jeg til Hellas og når jeg kom tilbake til Norge da så måtte jeg være 10 dager i karantene. Da var jeg hjemme og det var helt greit, uten store komplikasjoner. Jeg følte meg heller ikke så ensom fordi jeg bodde med foreldrene mine og en hund, så jeg hadde selskap. Jeg hadde lite kontakt med omverdenen, jeg gikk noen turer for å få frisk luft og holdt meg unna andre mennesker og der det oppholdt seg store mengder med folk, bare for å være helt sikker. I de 10 dagene jeg satt i karantene så mottok jeg ikke lønn fra arbeidsgiver, jeg jobber da som vikar og i den perioden ble jeg enig med arbeidsgiver om å ikke ha lønn under karantenen».

«Mesteparten av tiden var grenseovergangene som normalt. Men etter hvert måtte vi vise fram vaksinepass. På grunn av det så ble det en liten forandring i grenseovergangene med at køer på flyplassene og andre steder ble mye lengre da de måtte igjennom en kontroll. Grensekontrollere måtte da lage forskjellige køer, en kø for de uten vaksinepass og en annen kø for de som hadde vaksinepass. Så ja, det ble litt problematisk etter det stadig vekk kom nye regler og tiltak. Men det stoppet ikke meg fra å reise mere, for det var ingen problem for min del».

«Mesteparten av tiden har det vært enkelt å reise ut og inn av Norge, men det skjedde en del at flyselskaper måtte gjøre endringer slik at jeg måtte endre flybilletter eller at hele flyturen ble kansellert. Det var også noen tilfeller for de kunne ta mer betaling for en flybillett. Jeg hadde ingen problemer med endringene i tiltakene, men opplevde utfordringer med kommersielle selskaper som fikk problemer med kontinuerlig endring av regelverk og forskjellige tiltak å forholde seg til».

Intervjuinformant C: «Jeg har reist litt, reiste en tur i juni 2020 og da var det åpent og ingen regler om karantene. Det samme gjelder for høsten 2020. Jeg reiste også igjen i desember 2020, og skulle tilbake til Norge i januar 2021 – det var hvert fall planen, men sånn ble det ikke. På hjemreisen i januar 2021 krevde de koronatesting på grensen, hvor jeg da testet positivt og ble sendt i retur igjen og havnet i karantene, jeg kom meg ikke inn til Norge. Det endte med at jeg ble værende der i 5 måneder og kom meg først inn til Norge igjen i starten av mai 2021. Ved hjemreisen så var det også trøbbel med flybilletter og fremvise negativ koronatest innen en gitt tidsfrist før avreise. Da flyene ble kansellert måtte jeg bestille nye flybilletter og ta ny koronatest for da var det ikke lenger innenfor den tidsfristen».

«Hele denne perioden på 5 måneder så var jeg uten jobb og levde på sparepenger. Jeg var veldig redd i denne perioden for at jeg ikke skulle komme meg inn i Norge igjen og måtte bli værende i hjemlandet».

«Ved ankomst i Oslo på Gardermoen i mai 2021 så måtte jeg rett på karantenehotell i 10 dager. Det var ikke noe kjekk opplevelse. Der følte jeg meg fanget på hotellrommet, det var heller ikke et særlig fint rom. Jeg fikk servert frokost, middag og kveldsmat hele tiden, det stod rett utenfor hotelldøren. Det var ikke åpent for at jeg kunne gå ut av rommet for å få litt frisk luft».

Intervjuinformant D: «Jeg bruker å ta med familien min til hjemlandet når vi har sommerferie og da blir vi der i 4 uker sammenhengende. Det har forholdsvis vært enkelt for oss å reise, da vi bruker å kjøre bil. Da vi har kjørt på sommeren tidligere så har det ikke vært noe problem. Vi har testet oss ved grenseovergangene, og vi har heller ikke kommet i den situasjonen hvor vi har måttet sitte i karantene. Vi har heller ikke opplevd å måtte endre flybilletter, avganger og slikt som mange har vært igjennom».

«Men selvfølgelig så kunne jo grensene plutselig bli nedstengte, og at vi ikke hadde kommet oss inn til Norge igjen. Vi var flinke til å se på de ulike tiltakene og passet på når grensene var åpne slik at vi ikke fikk noen problemer».

Intervjuinformant E: «Jeg har ikke vært ute og reist under korona, det gjelder for de siste 5 årene. Før korona kom så har vi kun vært i Sverige. Grunnen til at vi ikke har reist noe under pandemien er fordi vi ikke ønsker noen problemer og er litt skeptiske hvis noen i familien får korona og vi da må være hjemme i karantene. Jeg vil være på jobb og har derfor vært forsiktig med å reise».

«Vi har vært veldig redde for å reise. Men sønnen min har reist en del og han har ikke hatt noen problemer som jeg vet om. Både jeg og kona mi var ganske klar på at hvis han ble smittet i utlandet så fikk han bo på hotell ved ankomst til Norge, for vi kunne ikke risikere å bli smittet og havne i karantene fordi vi er avhengig av jobb for økonomien. Han har tatt vaksiner og han har måttet vise frem vaksinepass på flyplassene. Om han har blitt stoppet i grensekontroll vet jeg ikke, da han ikke har sagt noe om det til meg. Vi sa ofte at han måtte tenke seg grundig om før en utreise, siden vi ikke visste endringene som kunne skje i Norge, og så fort man er ute av Norge så har man lite kontroll og hvem vet, plutselig kan grensene være stengt dagen etter».

Videre i intervjuet så stilte jeg et par spørsmål som går på sårbarhet og hvilken opplevelse de har hatt av det, eller kjent på under koronakrisen. Her merket jeg at det for noen var litt vanskeligere å snakke om enn for andre, og man kunne se det tydelig på ansiktsuttrykk og kroppsspråk at de hadde utfordringer med dette og det preget dem på en spesiell måte som jeg prøvde å vise forståelse for.

Spørsmålene som dekkes her er om hvordan det har følt å ha familie i hjemlandet, og om man har tenkt på å bringe familien med til Norge. Også spørsmål om man har hatt noe press hjemmefra om å reise hjem og om de har opplevde noe usikkerhet under koronaen.

Intervjuinformant A: «Det er et problem for meg å være alene i Norge, det er et helt nytt land og jeg er helt alene. Jeg får ikke sett familien min sånn som jeg vil se dem. Normalt så reiser jeg hjem i juleferier, bursdager og sommerferier, men ikke nå lenger grunnet korona. Livet mitt her i Norge er også helt annerledes enn det jeg hadde i hjemlandet. Der var mesteparten åpent og over store tidsperioder

på dagen, men her i Norge avsluttes ting så tidlig og alt er stengt på søndager, slik er det ikke i hjemlandet. Det er uvant for meg. Når jeg er ferdig på jobb så drar jeg hjem og der blir jeg. Kanskje jeg går meg en tur, men da er jeg alene».

«Jeg har vurdert å ta med familien min til Norge, men problemet er at kona mi er fra et annet land enn hjemlandet mitt og hvis hun kommer til Norge så har hun ingen kontakter her, og vil da bli helt alene. Kona mi er også litt annerledes, hun er ekstremt sosial og trenger kontakt med andre mennesker ganske ofte. For meg så er det ingen problem, jeg reiste mye da jeg jobbet i hjemlandet også».

«Jeg har veldig lyst å reise hjem, hele tiden. Ikke bare reise hjem for å treffe familien min, men også å reise til andre land».

«Jeg har ikke hatt et stort press hjemmefra om å komme hjem igjen. Kona mi har forståelse for at jeg er i Norge for jobb og penger, og de har vist forståelse for risikoen ved å reise ut. Jeg skal faktisk reise hjem en tur nå i april, da skal jeg være borte i 3-4 uker og håper at ting er mere åpent og at det ikke blir noen problem å reise».

Intervjuinformant B: *«Jeg har min nærmeste familie her i Norge. Hvis noen andre i familien hadde blitt smittet med korona så hadde jeg mest sannsynlig blitt hjemme, og stolt på helsemyndighetene i hjemlandet og jeg kan ikke gjøre noe stort med det. Det å reise nå er også mer komplisert og dyrere enn før korona, og beste mulighet for meg da er å bli i Norge».*

«Jeg har følt på noe ubehag da jeg har vært ute og reist. Man kan tydelig føle på spenningen i luften. I flyene så måtte man ofte skrive et skjema på hvor man skulle dra, hvor man skulle bo og hvor lenge man skulle være ute av Norge. Mange ganger så måtte jeg gjøre dette flere ganger, det var også mangel på penner og det var en liten panikk der og det var litt ubehagelig at flyselskapene skulle ha så mye informasjon om en privatreise».

«Usikkerheten jeg har følt på er om jeg kommer meg inn til Norge igjen etter utreise. Jeg var også redd for å bli syk og da ikke komme tilbake igjen før

flere måneder. Min situasjon har vært mye enklere enn fra mange av de andre arbeiderne, så jeg har vært ganske trygg – men det har ligget en usikkerhet i bakhodet hele tiden. Eksempel hvis jeg ble smittet og ikke kom meg inn i Norge, jeg har ikke hatt mulighet til å ta arbeid i hjemlandet, hvor skal jeg bo og jeg må leve på sparepenger da. Det er også en usikkerhet i seg selv, man vet ikke hva som skjer når man er syk og heller ikke når sparepengene forsvinner».

«Jeg har vært redd for å ta med meg smitte hjem tilbake til Norge for jeg har min nærmeste familie her. Jeg har ikke vært så redd for å ta det med ut av Norge da jeg ikke har like mye kontakt og nær kontakt med mennesker der i forhold til Norge».

Intervjuinformant C: «Jeg vil ikke ta med kona mi til Norge. Hun har alt av familie og venner i hjemlandet og har ingen tilknytning til Norge, og da vil det bli ensomt for henne å komme hit når hun heller ikke har kjennskap til språket. Alt i alt så er det bedre at hun bor der hun bor nå».

«Hun er veldig redd for meg at jeg er her i Norge alene, men vi har ofte kontakt og hun kommer på besøk til meg. Jeg drar også til hjemlandet når jeg mulighet til det».

«Hun vil at jeg skal komme hjem, hun savner meg. Men her i Norge er det bedre muligheter for arbeid og derfor velger jeg å bli boende her i Norge».

Intervjuinformant D: «Nja, litt kanskje. De bruker å komme på ferie til Norge, men det er lenge siden sist gang. Men vi har litt kontakt over telefon».

«Familien hjemme har vært smittet, men de har hatt vaksiner. Jeg ville ikke reist hjem fordi jeg har familien min å tenke på her. Jeg har annen familie i hjemlandet som kan hjelpe hverandre hvis de blir syke. Selvfølgelig litt vanskelig å ikke være der, men jeg har familie som prioritet her. Det er i tillegg dyre billetter for å reise og hvis jeg blir smittet hvordan skal jeg da komme meg tilbake til Norge».

Intervjuinformant E: «Jeg er heldig som har hele familien min i Norge. Men hvis de hadde vært bosatt i hjemlandet og de ble syke så tror jeg at kona mi hadde sagt at jeg skal være her i Norge for å jobbe. Men det er jo vanskelig, og skummelt. Hvis de hadde blitt så dårlige at de havnet på sykehus så hadde jeg reist, uten tvil. Men hvis grensene var stengt så vet jeg ikke hva jeg hadde gjort, da hadde jeg stått i en veldig fortvilende situasjon. Hvis de kun hadde normale symptomer slik som forkjølelse så hadde jeg nok blitt her hjemme i Norge. Jeg ville jo uansett hatt kontakt med dem hver dag på telefon».

«Hvis vi skulle reist til utlandet så ville jeg hatt en usikkerhet og bekymring for økonomi hvis vi ble værende i utlandet, og ikke kom oss tilbake til Norge. Det er jo en av hovedårsakene til at vi ikke har reist under pandemien. Jeg tenker også på hvis jeg hadde dratt til hjemlandet og fått korona, hvordan skulle jeg ha klart meg? Jeg har ingen familie der, og hvor skal pengene komme fra? I hjemlandet mitt så er det også strengere restriksjoner enn det er i Norge. I Norge er så og si alt åpent, men der ville alt vært stengt og sikkert perioder hvor jeg ikke hadde lov til å dra ut av huset. Nei, jeg vil ikke tenke på et slikt utgangspunkt».

Til slutten av intervju så ønsket intervjuinformant E å si: «Jeg håper at situasjonen blir bedre snart, og at vi kommer tilbake til normalen som var før og at vi slipper flere runder med munnbind, avstand og tiltak på arbeidsplassene. Dette har blitt den nye hverdagen, men jeg savner den gamle hverdagen».

Grunnen til at jeg har valgt å gjengi mesteparten av det som kom frem under intervjuene er fordi det er mye som ligger imellom linjene og bak det som er fortalt. Det var en helt unik opplevelse å få høre om deres erfaringer, meninger, tanker og historier og opplevelser rundt dette temaet. Man kunne også se det tydelig på deres ansiktsuttrykk og kroppsspråk at det var godt å få uttrykke sin mening og erfaring, men at det i tillegg var noen punkter som gikk mer inn på hver enkelt intervjuinformant da de har opplevd forskjellige situasjoner under pandemien. Jeg synes derfor det er så viktig å få frem det som ble oppdaget under intervjuet, slik at flere kan leve seg inn i deres utfordringer under pandemien og tenke seg hvor mange fler som kanskje har hatt verre utfordringer som har oppstått som vi ikke engang kan tenke oss frem til.

8.0 Analyse og drøfting

På regjeringen sine sider så er hovedregelen at alle som er over 16 år som reiser inn til Norge må registrere seg før ankomst, dette gjelder også for norske borgere (Regjeringen 2022). Det aller viktigste er krav om attest for negativ test tatt før ankomst gjelder fortsatt for personer over 18 år som ikke kan dokumentere med en attest eller koronasertifikat at de er fullvaksinert eller har gjennomgått covid-19 de siste seks måneder. Kravet til innreisekarantene og test på grensen er nå opphevet (ibid).

I tillegg så har alle utlendinger rett til innreise i Norge etter utlendingslovens alminnelige regler. Det er dog en forutsetning at utlendingslovens vilkår for innreise er oppfylt. Det er for eksempel krav om visum for de som kommer fra land med visumplikt, og videre gjelder utlendingslovens krav om i hvilke tilfeller det er behov for ulike oppholdstillatelser (Regjeringen 2022).

EU og EØS-borger som skal registrere seg etter utlendingslovens kapittel 13, er det er krav om at man har en jobb i Norge. Med rettigheter og plikter, så kan man fritt bytte jobb og ha flere arbeidsgivere, familien kan komme til Norge – de må også registrere seg ved ankomst. Og etter fem år i Norge kan de søke om varig oppholdsrett (UDI 2022).

Det kan skje det tilfelle at man ikke lenger har en jobb, og hvis man da har arbeidet i Norge i minst ett år så kan dem fortsette å bo her og søke etter ny jobb så lenge man vil, her det er krav om at du ikke har sagt opp jobben selv og man må ha meldt seg hos Nav som arbeidssøkende. Hvis man har jobbet mindre enn ett år så kan man fortsette å bo her og søke etter ny jobb i seks måneder, samme kravet gjelder her om at man ikke kan ha sagt opp jobben selv og at man har meldt seg som arbeidssøkende hos Nav. Men hvis du ikke kan arbeide fordi du er midlertidig arbeidsufør på grunn av sykdom eller ulykke, så kan man fortsette å bo i Norge så lenge man vil (UDI 2022).

Registreringsordningen funker på den måten at man kan flytte til Norge og begynne å arbeide med en gang, men registrering må skje senest tre måneder

etter ankomst til Norge. Man kan kun registrere seg én gang, men hele tiden man bor i Norge må man tilhøre en av oppholdskategoriene, herunder arbeidstaker, selvstendig næringsdrivende, familiemedlem, student, ha egne midler, eller være ansatt i utenlandsk firma. Når man skal registrere seg så gjøres det hos politiet, og da får man et registreringsbevis, det er i tillegg gratis å registrere seg (UDI 2022).

Hvis man har fått påvist korona i utlandet, så må man vente til man er frisk igjen eller har fullført isolasjonsperioden etter de norske reglene. Hvis du får påvist korona skal man være minimum 4 døgn i isolasjon, som betyr at man ikke skal reise eller oppholde seg utenfor hjemmet. Man må i tillegg følge de reglene i det landet man oppholder seg i, og ulike flyselskap kan ha egne regler for å ta om bord passasjerer, herunder eksempel krav om negativ test (Regjeringen 2022).

Koronatiltakene er i kontinuerlig endring ettersom pandemien fortsatt er i verden, men tiltakene som kom da koronaen ble oppdaget var mye strengere tiltak enn det som er nå per dags dato, og arbeidsmigrantene hadde da mye strengere tiltak å forholde seg til enn det som er per dags dato.

Fra 26. november 2021 kunne alle som hadde rett til innreise til Norge, etter utlendingsloven, komme inn (Regjeringen 2022). Før denne datoen var det periodevis helt nedstengte grenser, slik at ingen fikk reise ut eller inn av Norge med mindre det var strengt tatt nødvendig.

Spesielt en av intervjuinformantene fikk kjenne på det som er nevnt ovenfor. Ved hjemreise fra hjemlandet sitt og inn til Norge så ble det oppdaget at personen hadde fått covid-19 med positivt utslag på test ved grensen. I det tilfellet så fikk ikke personen lov til å reise inn til Norge og ble da bortvist fra grensen og måtte dra tilbake til hjemlandet sitt igjen og sitte i karantene. Denne personen måtte da blir værende i hjemlandet sitt i 5 måneder uten noe form for arbeid, og levde kun på sparepengene sine i hele denne perioden.

8.1 Koronakrisen

Koronapandemien er den største krisen som har rammet Norge etter andre verdenskrig, og pandemien har rammet spesielt globalisering, grensekontroll og innvandring (Taraku 2022). En ting vi har vært åpne om er at smitten har kommet fra utlandet i flere omganger, og innvandrere har vært overrepresentert både blant koronasmittede og blant dem som ikke er vaksinerte (ibid). Man skulle tro at dette ville endre synspunkter på innvandrere, men til tross for dette så har ikke holdningene endret seg i en negativ retning, tvert imot.

Man kan si at det fremstår som litt overraskende, for alt vi vet om menneskenaturen og historiske erfaringer skulle tilsa at skepsisen mot innvandring ville øke og ikke minske under pandemien (Taraku 2022). Vi har i tidlig historie utviklet skepsis til fremmede som kunne ta med seg farlig smitte til oss, og sammenhengen mellom frykt for sykdom og holdning til innvandring har vært en gjenstand for forskning lenge før koronaviruset gjorde sitt inntog (ibid).

To av intervjuinformantene var ute og reiste rett før koronaen kom til Norge. Da de kom hjem til Norge så dro de rett på jobb, men i ettertid så fikk de beskjed om at de som hadde vært ute på reise i det tidsrommet måtte sitte i karantene. De ble derfor satt i karantene.

Koronapandemien har satt sitt preg på alt i verden og det er ikke noe som blir glemt med det første. Mange av intervjuinformantene droppet også å reise på grunn av strenge restriksjoner og en stor risiko for smitte og karantene som de virkelig ikke ville utsette seg for og som kan ha senvirkninger. Koronapandemien har også skapt permitteringer, dog kun en av intervjuinformantene som ble permittert, men som ikke fikk kjenne helt på det da oppdragene for bedriften var usikre og fikk da beskjed om permittering, men det endret seg ganske raskt, da bedriften fikk bekreftet oppdragene ganske fort, nettopp for å unngå permitteringer.

Under koronapandemien var ett av mange tiltak karantenehotell ved ankomst til Norge etter utreise i utlandet. Spesielt en intervjuinformant fikk opplevelsen av

dette, og under intervjuet kunne man se det på hele personen at denne opplevelsen ikke var noe grei og at det var veldig trasig. I alt en veldig negativ opplevelse, som jeg tror de fleste reisende også kan kjenne seg igjen i.

Et viktig punkt å nevne er at innvandrere har bidratt positivt under koronapandemien. Mange av dem har jobbet i førstelinjen og i kritiske samfunnsfunksjoner innenfor eldreomsorgen, transportbransjen, matvarebransjen og renholdsbransjen (Taraku 2022).

Selv om innvandrere har stått på under pandemien er det også dem som er mest rammet av koronatiltakene. En større andel av dem med innvandrerbakgrunn enn i befolkningen ellers mistet jobben i løpet av 2020 (Olsen 2021). Mye av dette skyldes at de med innvandrerbakgrunn av overrepresentert i de næringene som ble mest rammet av koronatiltakene (ibid).

8.2 Grensekontroll

Det er forskjellige måter å ankomme inn til Norge på, via fly, båt eller bil over grensene. Folk som kommer med fly blir mye mer kontrollert enn de som kommer kjørende med bil (Pedersen et al. 2021).

I Finland innførte de krav om negativ koronatest 48 timer før man krysser grensen fra Norge til Finland. Med mindre man bor i en av kommunene som grenser til Finland på norsk side. Men på den norske siden av grensen så tas det kun stikkprøver (Pedersen et al. 2021). Flypassasjerer blir testet på flyplasser eller fraktet til teststasjon, slik er det derimot ikke for de som kommer med bil. Her blir det mere usikkert om alle faktisk stopper ved grensen for å teste seg eller om hvor lenge politiet er til stedet på grensene for å hjelpe til (ibid).

En av intervjuinformantene reiste på ferie med familien sin til hjemlandet, og de kjørte bil og passerte grensene med bil. Grunnen til det var at det var ganske høye priser for flybilletter og ting var så usikkert med testing så mange timer før og endring av flytider og slikt, at det var mye mer sikkert å kjøre bil. Opplevelsen var ikke noe særlig annerledes enn før koronapandemien, for det var ikke alltid det var

kontroll på grensene. Men da det faktisk var kontroll så ble de stoppet, og de måtte ta test. Hvis testen var negativ så fikk de tilbud om å passere grensen, men hvis testen var positiv så ble man bortvist. De hadde ikke opplevelsen av positiv test på covid-19, så de fikk alltid passere grenseovergangene.

Man kan vel si at det aldri har vært en så streng grensekontroll i fredstid.

Mange har vært skeptiske til å reise under koronapandemien, både grunnet risiko for smitte og for strengere grensekontroller. Av generell befolkning vil nok en del ha følt på en større redsel for å bli stoppet av utseendet, for per i dag er det nettopp utseendet som identifiserer oss. For å sette det litt mere på spissen så kan det være med mørk hudfarget person som blir stoppet i grensekontroll, og personen viser da frem et pass som identifiserer at personen er norsk statsborger. Her ble personen tatt ut i kontroll på grunn av annerledes hudfarge og utseendet. Det er dermed ikke lenger passet som identifiserer deg, men utseendet, hudfarge og etnisk opprinnelse.

Intervjuinformantene valgt ut i dette forskningsprosjektet har ikke følt på noe diskriminering i forhold til andre nordmenn som var på reise under pandemien. Her er det nok andre grupper som har følt mer på diskriminering under grensekontroller nettopp på grunn av forskjellig hudfarge og etnisk opprinnelse. Viktig også å bemerke seg at i dette forskningsprosjektet så var det valgt ut fem ulike arbeidsmigranter, det er dog mange flere arbeidsmigranter som ikke har fått uttrykt sine meninger og oppfatninger og som kan være helt forskjellig fra arbeidsmigrantene i dette forskningsprosjektet.

Av intervjuinformantene som har være ute og reist under koronapandemien så har de ikke opplevd de største forandringer og de mest strenge grensekontroller. Men de har passet på å reise i vinduer for når det har vært åpent for utreise og har da kanskje sluppet unna de strengeste grensekontrollene. Men de har absolutt følt på at problemer har oppstått på grunn av pandemien, og som da har gjort flere ting mer tungvint enn det var før pandemien.

Etter åpning av grensene så har det oppstått nye utfordringer av grensekontroller, et eksempel er den pågående krigen mellom Russland og Ukraina hvor det er mange fra Ukraina som har flyktet til mange forskjellige land, deriblant Norge. På grensen i Norge ble de kontrollert og de måtte gi fra seg alt av id-dokumenter de hadde på seg for at politiets utlendingsenhet skulle ta en sjekk av dokumentene og eventuelt avdekke falske dokumenter. Dette ble en veldig fortvilende situasjon både for de som måtte gi fra seg alle dokumentene sine og for de som måtte kreve det innlevert. Satt på spissen så flykter man fra en krig, man kommer til et ukjent land og blir tatt ifra alt av id-dokumenter som er nært til dem.

På en måte er det viktig at vi har grensekontroller slik at vi har en kontroll over hvem vi slipper inn i landet, og hvem som ikke får komme inn i landet. Grensene er også med på å definere hvem man er og hvem man ikke er, hvor man hører til og hvor man ikke hører til. I dag er det grensene og hvilket utseende vi har som identifiserer oss, og ikke lenger passene våre.

8.3 Arbeid

I utlendingsloven § 112 fremgår det at en EØS-borger har oppholdsrett utover tre måneder så lenge vedkommende;

- a. er arbeidstaker eller selvstendig næringsdrivende,
- b. skal yte tjenester,
- c. råder over tilstrekkelige midler til å forsørge seg selv og eventuelle medfølgende familiemedlemmer og er omfattet av en sykeforsikring som dekker alle risikoer under oppholdet, eller
- d. er opptatt ved en godkjent utdanningsinstitusjon. Her er det da et vilkår om at formålet med oppholdet hovedsakelig er utdanning, herunder yrkesrettet utdanning.

(Utlendingsloven, § 112, 2008).

En utlending som oppholder seg i riket etter første ledd bokstav a, men som opphører å være arbeidstaker eller selvstendig næringsdrivende, bevarer likevel sin status som arbeidstaker eller selvstendig næringsdrivende dersom vedkommende;

- a. er midlertidig arbeidsufør som følge av sykdom eller ulykke.
- b. dokumenterer å være ufrivillig arbeidsløs etter å ha hatt lønnet arbeid i mer enn ett år, og har meldt seg som arbeidssøkende hos Arbeids- og velferdsetaten,
- c. dokumenterer å være ufrivillig arbeidsløs etter utløpet av en tidsbegrenset arbeidskontrakt av mindre enn ett års varighet eller ufrivillig ha mistet sitt arbeid i løpet av de første tolv månedene, og har meldt seg som arbeidssøkende hos Arbeids- og velferdsetaten, eller
- d. påbegynner en yrkesrettet utdanning. Med mindre vedkommende ufrivillig er arbeidsløs, bevares status som arbeidstaker eller selvstendig næringsdrivende etter første ledd bokstav a, bare så lenge den yrkesrettede utdanningen har sammenheng med vedkommendes tidligere arbeid.

(Utlendingsloven, § 112, 2008).

Alle intervjuinformantene faller inn under første ledd bokstav a, som arbeidstakere. Intervjuinformantene har kommet i kontakt med det norske arbeidsmarkedet på forskjellige måter, hvor noen har ringt direkte til sjefen i en bedrift, mens en annen la inn en søknad på nett hvor Norge var det første landet som svarte. Andre har fått kontakt gjennom bekjenskapere hvor de da har tatt kontakt med personer i bedriftene.

Man kan tydelig se at årsaken til at intervjuinformantene har kommet til Norge er en større og lettere adgang til arbeidsmarkedet og muligheten til å skape en god økonomi. Økonomi er en ting som alle intervjuinformantene har til felles, her er det kun forskjell på hvem som har tatt med seg familien til Norge og hvem som fortsatt har en familie i hjemlandene sine.

Det at en del av intervjuinformantene har familie i hjemlandet kan nok skape en viss interessekonflikt mellom nærhet til familien og økonomi. Her er de igjen forskjellige, for en del har fått familien sin til Norge, mens andre står overfor et dilemma mellom nærhet til familie og økonomi. De forsørger familien sin på avstand, men ved å gjøre det på den måten så mister man nærheten til familien,

som dog er langt unna og som kanskje føles ennå lenger vekke under koronakrisen.

Per dags dato så er vi nok kommet i den situasjonen hvor vi er nødt til å ha arbeidsinnvandring for å ha nok arbeidstakere og arbeidskraft, og det ser ut som at Norge, befolkningen i Norge og alle parter i arbeidslivet har akseptert dette. Statistisk sentralbyrå har gjort en undersøkelse på nettopp dette fra 2021 med en sammenligning fra 2012, hvor svarene er nokså imponerende og økende.

Påstanden om at innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv så er hele 80 prosent av Norges befolkning helt eller nokså enig i dette (Statistisk sentralbyrå 2021). Det ble også stilt en påstand om arbeidsinnvandring fra land utenom Norden bidrar for det meste positivt til norsk økonomi, hvor hele 72 prosent er helt og nokså enig i dette, som også er det samme som gjelder for 2012. En annen påstand er om alle innvandrere i Norge bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn, hvor hele 94 prosent er helt og nokså enig i dette, som er en økning i 8 prosent fra 2012 (ibid).

I undersøkelsen til Statistisk sentralbyrå ble det også lagt frem en påstand om innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet, da det er mange av Norges befolkning som føler at innvandrere tar over landet og skaper en utrygghet for resten av befolkningen. Men i denne påstanden var det kun 4 prosent som er enig i 2021 i forhold til 2012 hvor 10 prosent var enige. Hele 43 prosent er uenig i forhold til 23 prosent i 2012 (Statistisk sentralbyrå 2021). Her ser vi tydelig at Norges befolkning har endret synspunktet på dette området, og kanskje det kan skyldes et bedre lovverk, bedre grensekontroll og generelt bedre kontroll på hvem som slippes inn i Norge og hvem som ikke slippes inn.

8.4 Sårbarhet

Alle intervjuinformantene har nok kjent på en eller annen form for sårbarhet, men spesielt en intervjuinformant fikk kjenne på det ekstra godt. Intervjuinformanten ble nektet hjemreise til Norge grunnet positivt utslag på covid-19. Dette endte med

bortvisning fra grensen og ble da værende i hjemlandet i 5 måneder uten muligheter til inntekt, og måtte da leve på sparepengene sine.

Spesielt de intervjuinformantene som har familie i hjemlandet og er alene her i Norge har følt på en form for ensomhet under koronapandemien. For under koronapandemien fantes det ikke noen form for inkludering i det norske samfunnet, og hva hadde man da? Jo, man hadde kun seg selv i denne perioden.

En annen sårbarhet er også bekymring, en bekymring for utviklingen av koronapandemien og når pandemien faktisk skal ta slutt. Bekymring for de som er i hjemlandet og som man er langt unna i en kritisk tid, samtidig bekymring for økonomi. Man kan også føle på en slags form for sårbarhet med at arbeidsmigrantene er sårbare i den forstand at hvis man reiser tilbake til hjemlandet og blir værende der, så har man ikke en jobb å gå til og kan dermed ikke forsørge familien som de fleste av arbeidsmigrantene gjør. Dette gjør de sårbare under koronapandemien.

En annen sårbarhet som nevnes er sårbarheten og risikoen for å dra ut og reise og sette så og si alt på spill, både risiko for smitte og jobben. Det er ingen som vet hvordan man reagerer hvis man blir smittet med covid-19. Det er heller ingen som kan si om du har jobben din hvis du blir værende i utlandet over en lang tid. Så her er nok ganske mange sårbare med at de ikke kan risikere å miste det som de allerede har her i Norge.

9.0 Konklusjon

Målet med dette forskningsprosjektet var å få besvart følgende problemstilling; *Hvordan har grensepolitikken under koronakrisen aktualisert et generelt problem for arbeidsmigranter i Norge.*

Arbeidsmigrantene under koronapandemien har møtt på mange problemer og av ulike grad. Det er helt tydelig at koronapandemien har satt sitt preg på arbeidsmigrantene, både med jobb, reise og familie.

Det første man kan konkludere med at er bekymringen for familien i hjemlandet ikke var så stor. Her hadde de fleste arbeidsmigrantene en stor tiltro til helseapparatet i hjemlandet og at de var i gode hender der hvis noen ble syke. Her skulle man nesten tro at bekymringen skulle være større for familien i hjemlandet. Men som de fleste intervjuinformantene sa så hadde de daglig kontakt med familien i hjemlandet.

En annen ting man kan konkludere med er at det var en stor redsel for økonomi, selv om det ikke var noen som opplevde permitteringer over lang tid og nedgang i jobb, så var det uansett en stor redsel for økonomi. Det var en av grunnene til at arbeidsmigrantene ikke ville reise, det var dyrt for flybilletter og en stor usikkerhet med flyavganger og koronatesting før avgang, også om man fikk endre flybilletter hvis flyavganger ble flyttet eller kansellert, eller om man måtte kjøpe helt nye billetter. Det var også en stor redsel for hvis man dro til utlandet og man ikke kom seg inn til Norge igjen, da med tanke på jobb og økonomi. Hva skulle man leve av hvis man ble værende i utlandet? Jo, et godt eksempel der er en av intervjuinformantene som ble værende i hjemlandet sitt i 5 måneder og som måtte leve av sparepengene sine. Men en dag vil jo også disse pengene ta slutt. Det er jo heller ikke alle arbeidsmigranter som har mulighet til å spare penger slik som andre igjen.

Det var heller ikke mange som opplevde store utfordringer på grensene med kontroller, selvfølgelig så var det ikke som før koronaen, men heller ikke så alvorlig som det så ut som i mediene. Her er det nok heller ikke de utvalgte arbeidsmigrantene som var den mest treffende gruppen under grensekontroller, men av de som var ute og reiste så opplevde de at grensekontrollene var strengere enn før og at man kunne kjenne på en følelse som ikke var der før. Det var ikke noe annerledes for arbeidsmigrantene i dette forskningsprosjektet å krysse grensene enn det var for etniske nordmenn under koronapandemien.

Det ser ikke ut som at noen at arbeidsmigrantene bærer noe preg av koronapandemien i etterkant. Det virket heller ikke som at engsteligheten sånn generelt av hva som kunne oppstå av koronakrisen er stor blant arbeidsmigrantene.

Man kunne også tenke seg at da koronakrisen kom så ville det gjøre det lettere for arbeidsmigrantene som hadde familie i hjemlandet å faktisk reise hjem. Men her ble jeg som forsker overrasket. Det var ikke noe enklere for dem å reise hjem, nettopp grunnet usikkerhet med jobb og stengte eller åpne grenser. Dette gjelder da for de arbeidsmigrantene som stod i denne situasjonen før koronakrisen faktisk kom. Arbeidsmigrantene var avhengige av å ha en jobb å gå til, få tjene penger til og forsørge familien i hjemlandet. Hvis arbeidsmigrantene hadde dratt hjem så hadde de kanskje ikke fått seg jobb med det første og hvordan skulle de da forsørge familien sin.

Som forsker så trodde jeg at de utvalgte arbeidsmigrantene skulle føle det verre enn det som de faktisk ga uttrykk for, men alt i alt så har arbeidsmigrantene klart seg fint og nå er livet tilbake til normalen noenlunde slik det var før koronaen kom.

Men alt oppsummert så kan jeg som forsker konkludere med at grensepolitikken under koronakrisen har aktualisert et generelt problem for arbeidsmigranter i Norge, og for noen større problemer enn for andre.

10.0 Referanseliste

Advokatforum. 2021. «Innvandring, asyl og statsborgerskap». Lest dato 26. oktober 2021.

<https://advokatforum.no/kompetanse/innvandring-asyl-og-statsborgerskap/>

Benhabib, Seyla. 2004. The Rights of Others: Aliens, Residents and Citizens. John Robert Seeley lectures 5. Cambridge: Cambridge University Press.

Dunn, K. C. and I. B. Neumann (2016). Undertaking discourse analysis for social research. Ann Arbor, Mich, University Of Michigan Press.

Eriksen, T. H. (2008). Globalisering: åtte nøkkelbegreper. Oslo, Universitetsforl.

Grønmo, Sigmund. (2016). Samfunnsvitenskapelige metoder. (2. utgave). Bergen: Fagbokforlaget.

Hammer, Danel; Grundhus, Helene O.I, og Nora Sveaas. 2020. «Den gode fangen: politiets utlendingskontroll i lys av skjønnsutøvelse og legitimitet». Nordic Journal of Studies in Policing. 23. desember 2020. Side 264 – 285.

<https://www.idunn.no/doi/10.18261/issn.2703-7045-2020-03-06>

Longo, M. (2018). The politics of borders : sovereignty, security, and the citizen after 9/11. Cambridge, Cambridge University Press.

Longo, Matthew. 2020. «Your body is a passport». Politico. Lest 23. januar 2022.

<https://www.politico.eu/article/future-passports-biometric-risk-profiles-the-codes-we-carry/>

NSD. Norsk senter for forskningsdata. 2022. «Fylle ut meldeskjema for personopplysninger». Lest 10. februar 2022.

<https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger>

Odden, G. (2018). Internasjonal migrasjon : en samfunnsvitenskapelig innføring. Bergen, Fagbokforl.

Olsen, Bjørn. 2021. «Innvandrere mest rammet av koronatiltakene». Statistisk sentralbyrå.

<https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/artikler-og-publikasjoner/innvandrerer-mest-rammet-av-koronatiltakene>

Pedersen, Linda; Karl Biehl og Hans Ludvig Andreassen. 2021. «Kritiserer grensekontrollen – frykter smittede kommer fra Øst-Europa». NRK.

<https://www.nrk.no/tromsogfinnmark/storfjord-ordforer-mener-den-norske-grensekontrollen-til-finland-er-for-slapp-1.15788140>

Psykososial beredskap. 2021. «Sårbare migranter under en pandemi». Lest dato 26. oktober 2021.

<https://www.psykososialberedskap.no/sarbare-migranter-under-en-pandemi/>

Regjeringen. 2022. «Innreise til Norge». Sist oppdatert 08.02.2022.

<https://www.regjeringen.no/no/tema/Koronasituasjonen/innreise-til-norge/id2791503/>

Ringdal, K. (2018). Enhet og mangfold: samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode. Bergen, Fagbokforl.

Statistisk sentralbyrå. 2021. «Holdninger til innvandrere og innvandring».

Oppdatert 14. desember 2021.

<https://www.ssb.no/befolkning/innvandrerer/statistikk/holdninger-til-innvandrerer-og-innvandring>

Stortinget. 2021. «Schengen-reform: grensekontroll skal være «siste utvei»». Sist oppdatert 9. juni 2021.

<https://www.stortinget.no/no/Hva-skjer-pa-Stortinget/EU-EOS-informasjon/EU-EOS-nytt/2021/eueos-nytt---9.-juni-2021/schengen-reform-grensekontroll-skal-vare-siste-utvei/>

Sættem, Johan B. 2012. «Arbeidsinnvandring gjør Norge billigere». NRK.

<https://www.nrk.no/norge/-vi-tjener-pa-arbeidsinnvandring-1.8100380>

Taraku, Sylo. 2022. «Smittefrykt har ikke før til fremmedfrykt». *Aftenposten*.

<https://www.aftenposten.no/meninger/kronikk/i/Qty34x/smittefrykt-har-ikke-foert-til-fremmedfrykt>

Thagaard, T. (2018). Systematikk og innlevelse : en innføring i kvalitative metoder. Bergen, Fagbokforl.

Tjernshaugen, Andreas; Hiis, Halvard; Bernt, Jan Fridthjof; Braut, Geir Sverre; Bahus, Vegard Bø. 2022. «koronapandemien». Store medisinske leksikon. snl.no. Sist oppdatert 1. januar 2022. Hentet 12. januar 2022.

<http://sml.snl.no/koronapandemien>

Tjora, A. H. (2021). Kvalitative forskningsmetoder i praksis. Oslo, Gyldendal.

UDI. Utlendingsdirektoratet. 2022. «Arbeidstaker som er EU/EØS-borger». Lest 6. april 2022.

<https://www.udi.no/skal-soke/opphold-etter-eueos-regelverket/arbeidstaker-som-er-eueos-borger/?c=pol>

Utlendingsloven. *Lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her av 15. mai 2008 nr. 35*.

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-05-15-35>

Vengen, Harald Eikenæs. 2008. «Den problematiske integrasjonen». Idunn.

<https://www.idunn.no/doi/full/10.18261/ISSN0809-750X-2008-03-04>

11.0Figurer

Figur 1

Lee 1966 i Odden, G. (2018). Internasjonal migrasjon: en samfunnsvitenskapelig innføring. Bergen, Fagbokforl.

12.0 Vedlegg

12.1 Informasjonsskriv og samtykkeerklæring

Vil du delta i forskningsprosjektet:

”Hvordan har grensepolitikken under koronakrisen aktualisert et generelt problem for arbeidsmigranter i Norge”?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke hvordan grensepolitikken under koronakrisen har aktualisert et generelt problem for arbeidsmigranter i Norge. Herunder har jeg også valgt å se på hvordan arbeidsmigranter har opplevd en form for sårbarhet i koronatiden med nedstegningen av grensene. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med prosjektet er å undersøke hvordan grensepolitikken og nedstengte grenser under koronakrisen har aktualisert et generelt problem for arbeidsmigranter i Norge, herunder er da fokusert rettet mot byen Kristiansund.

1. Problemstilling er som følger: Hvordan har grensepolitikken under koronakrisen aktualisert et generelt problem for arbeidsmigranter?
2. Problemstilling er som følger: På hvilken måte har arbeidsmigranter opplevd sårbarhet i koronatiden med nedstegningen av grensene?

Undersøkelsen er en del av mitt mastergradsstudium i samfunnsendring, organisasjon og ledelse ved Høgskolen i Molde.

Undersøkelsen gjennomføres som dybdeintervju, og antall informanter er fem stykker.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Høgskolen i Molde er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Jeg ønsker å intervju arbeidsmigranter ved Mekaniske AS i Kristiansund. Utvalget er trukket ut strategisk, hvor Alf Jakob Johannessen (IT & Office Manager) har bistått med å sende ut informasjon fra meg til intervjuobjektene. Henvendelsen har gått ut til fem stykker, som er positive til å la seg intervju. Jeg spør intervjuobjektene om å delta for å kunne få svar på de nevnte problemstillingene.

Hva innebærer det for deg å delta?

Gjennomføringen av undersøkelsen vil foregå gjennom individuelle dybdeintervju, som vil foregå ansikt til ansikt på et møterom som er stilt til disposisjon av arbeidsgiver. Intervjuet vil bli ledet av meg, som forsker/undersøker og vil ta ca. 45 minutter. Jeg ønsker å ta opptak av intervjuene, som i etterkant av intervjuet vil bli transkribert og anonymisert. Etter prosjektets slutt vil opptaket bli slettet, ila mai 2022.

Ved å delta i dette forskningsprosjektet så vil det bli samlet inn data om din psykiske helse, som vil bli brukt i analysen i forskningsprosjektet. Grunnlaget for å behandle særlige kategorier av personopplysninger fremgår av uttrykkelig samtykke (art. 9 nr. 2 bokstav a). Jeg vil derfor be om et uttrykkelig samtykke for innsamling av psykiske helseopplysninger.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Behandlingsansvarlig institusjon er Høgskolen i Molde og veileder er Dag Erik Berg.

Det er bare meg som student som vil ha tilgang til opptakene og de transkriberte intervjuene. Navnet ditt vil jeg erstatte med en kode som lagres på en egen fil adskilt fra øvrige data. Datamaterialet vil bli lagret på en låst server. Du som informant vil ikke kunne gjenkjennes i oppgaven, da jeg vil anonymisere alle informantene i oppgaven.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er 18. Mai 2022. Lydopptak fra intervju og transkriberingen vil da bli slettet.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Høgskolen i Molde har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Høgskolen i Molde ved Marthe Elise Ørnvik, student, e-post:

marthe.e.ornvik@himolde.no. Eller Dag Erik Berg, veileder for oppgaven, e-post: dag.e.berg@himolde.no

- Vårt personvernombud: Merete Ludviksen ved Høgskolen i Molde, e-post: Merete.ludviksen@himolde.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig

(Veileder)

Eventuelt student

(Student)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet: Hvordan har grensepolitikken under koronakrisen aktualisert et generelt problem for arbeidsmigranter i Norge? og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju
- at opplysninger om meg lagres til prosjektet er avsluttet, den 18.05.2022.

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

12.2 Intervjuguide

Informasjon

I intervjuet så starter jeg først med å introdusere meg selv og takker intervjuobjektene for deltakelsen. Deretter presenterer jeg bakgrunnen for min masteroppgave, og forteller at intervjuet vil bli tatt opp og at informanten kan trekke seg når som helst. Før jeg går i gang med spørsmålene så spør jeg informanten om det er noe som er uklart eller om det er noen andre spørsmål.

Bakgrunn fra informant

Hvilken nasjonalitet har du?

Når kom du til Norge første gang?

Hvor lenge har du jobbet i Norge?

Hvordan kom du i kontakt med arbeidsmarkedet i Norge?

Bor du alene her og har familie i utlandet?

Koronakrisen

1. Hvor var du når koronaen kom i mars 2020?
2. Har du vært permittert?
 - a. Hvis ja:
 - i. Hva følte du da du fikk beskjed om permittering?
 - ii. Hvordan opplevde du dette?
 - iii. Hvor lenge var du permittert?
 - iv. Kunne du dra hjem til hjemlandet mens du var permittert?
 - b. Hvis nei:
 - i. Har det vært mer og gjort på jobb hvis andre var permittert?
 - ii. Økt arbeidsoppgaver/mengde?
 - iii. Overtid?
3. Har du kunne reist tilbake til hjemlandet ditt og tilbake til Norge som normalt under koronakrisen?
 - a. Hvis ja:
 - i. Har du måtte sitted i karantene?
 1. hvordan lenge satt du i karantene?

2. hvilken kontakt hadde du med omverdenen når du satt i karantene?
 3. mottok du lønn under karantenen?
- b. Hvis nei:
- i. Har du vurdert å ta familien din med til Norge mtp stengte grenser?
- c. Hvis nei:
- i. Har du måttet utsatt/eller kansellert hjemreise på grunn av stengte grenser?

Grensepolitikk

- 1- Hvordan opplevde du grensene under koronaen?
- 2- Har det vært enkelt å reise ut av Norge og tilbake til Norge igjen?
- 3- Har du blitt stoppet i kontroll på grensene?
 - a. Hvis ja:
 - i. Hvordan opplevde du det?
 - ii. Følte du noe ubehag ved å reise mellom forskjellige land?
- 4- Hvordan har det vært rent praktisk å passere grensen?

Sårbarhet

- 1- Hvis familie i hjemlandet, har de vært redde for deg for at du har vært i Norge?
- 2- Har du hatt et press hjemmefra om å reise hjem?
- 3- Har du mye kontakt med familien din?
 - a. Hvordan foregår denne kontakten?
 - i. Facetime, whatsapp?
- 4- Har familien i hjemlandet vært koronasmittet?
 - a. Hvis ja:
 - i. Har du kunne reist hjem for å hjelpe?
 1. hvis nei:
 - a. hvordan opplevde du å være i Norge da?
- 5- Har du opplevde noe usikkerhet under koronakrisen?
 - a. Utreise og hjemreise?
 - b. Smittefrykt?

c. Økonomi?

Avslutning

Er det noe du vil si til slutt?

12.3 NSD Meldeskjema

NSD sin vurdering av forskningsprosjektet

Prosjekttittel

Masteroppgave

Behandlingsansvarlig institusjon

Høgskolen i Molde – Vitenskapelig Høgskole i Logistikk / Avdeling for økonomi og samfunnsvitenskap

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Dag Erik Berg, dag.e.berg@himolde.no, tlf: +4771195850

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Marthe Elise Ørnvik, marthe.e.ornvik@himolde.no, tlf: 98052991

Prosjektperiode

03.01.2022 – 18.05.2022

Vurdering (1)

28.03.2022 – Vurdert

OM VURDERINGEN

Personverntjenester har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket.

Personverntjenester har nå vurdert den planlagte behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at behandlingen er lovlig, hvis den gjennomføres slik den er beskrevet i meldeskjemaet med dialog og vedlegg.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige personopplysninger og særlige kategorier av personopplysninger om helse frem til 18.05.2022.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 nr. 11 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse, som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake.

For alminnelige personopplysninger vil lovlig grunnlag for behandlingen være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 a.

For særlige kategorier av personopplysninger vil lovlig grunnlag for behandlingen være den registrertes uttrykkelige samtykke, jf. personvernforordningen art. 9 nr. 2 bokstav a, jf. personopplysningsloven § 10, jf. § 9 (2).

PERSONVERNPRINSIPPER

Personverntjenester vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen:

- om lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål - dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet.

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Vi vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18) og dataportabilitet (art. 20).

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må prosjektansvarlig følge interne retningslinjer/rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilken type endringer det er nødvendig å melde: <https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema>

Du må vente på svar fra oss før endringen gjennomføres.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Vi vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!